HAGYOMÁNYOK ÚTJA

HAGYOMÁNYOK ÚTJA

2013. májusi szám

Együttműködéseken alapuló interszektoriális hálózati rendszer kulturális és turisztikai lapja

Hagyományok Útja a határon túli magyarokért és a Rákóczi-szabadságharc kezdetének 310. évfordulója alkalmából

Címlap: a törökországi Thököly Imre Baráti Társaság elnöke, Ertunç Baykal (középen) emlékplakettet ajándékoz Dr. Hóvári János ankarai nagykövetnek (balra), Dr. Kelemen András Parlamenti szakértőnek (a képen nem látható) és a Kuruc Hagyományőrző Egyesület elnökének, Terenyei Attilának (jobbra) Izmit, Karatepe török településen.

Felső kép: Kiss Gábor isztambuli főkonzul fogadta a Kuruc Hagyományőrző Egyesületet Isztambulban a Főkonzulátuson.

Fotó: *Papadopulosz Haralambosz*

Megemlékezés és koszorúzási ünnepség Csókán és Zentán /Vajdaság

Fotók:
Lábadi Zoltán

Megemlékezés és koszorúzási ünnepség Szajánban /Vajdaság

Hetedhét határon túl is

megemlékezések a Rákóczi-szabadságharc kezdetének 310. évfordulójáról

A rákóczifalvai Kuruc Hagyományőrző Egyesület 2012-ben nagy álmokat dédelgetett, s több országot is érintő programsorozat szervezésébe kezdett.

Akkor még nem tudhattuk, csak reménykedhettünk benne, hogy kezdeményezésünk pozitív visszhangra talál, s a Rákóczi-szabadságharc évfordulójának megünneplésére irányuló tervünket meg tudjuk valósítani. Szerencsére a Nemzeti Együttműködési Alaphoz e témában benyújtott pályázatunkat a bírálóbizottság támogatásra érdemesnek ítélte, így a pénzügyi feltételek jelentős része rendelkezésünkre állhatott. Ezek után már csak a pontos és körültekintő szervező munkára kellett odafigyelnünk, hiszen a külhoni partnereinktől minden lehetséges segítséget megkaptunk a program sikeres megvalósításához. Az itthoni, rákóczifalvai helyi közélet tekintetében a helyi civil partnerszervezeteink gratuláltak és őszinte érdeklődést tanúsítottak kezdeményezésünk iránt. Ki kell emelnünk Bodács István urat, korábbi polgármesterünket, aki az úti célunk utolsó állomása, Nagyszalonta programjának szervezését vállalta fel és teljesítette azt maximális odaadással. Erről a későbbiekben írok bővebben, most kezdjük az elején.

Március 15.

Reggel, hatalmas hóesés közepette indultunk útnak a Vajdaságot megcélozva. Tervünk szerint ott négy települést érintve, két napot töltünk el. A hófúvás miatt nem tudtuk, milyenek lesznek az útviszonyok, odaérünk-e időben, mert aznap délután már Csókán és Zentán ünnepségre, koszorúzásra vártak bennünket, Szajánban pedig egy kuruc kort felidéző kiállítást kellett berendeznünk.

A nehézségek ellenére jó kedvel és bizakodva haladtunk, bár volt olyan útszakasz, amikor csak találgatni tudtuk a hóbuckák közepette, hogy akkor éppen az úton vagy a hóval fedett árokban járunk-e. Egyszer csak mégis megérkeztünk Szajánba, késéssel ugyan, de még időben. Ott volt a szállásunk, a kétnapos programunk központja. Gyorsan kipakoltunk, átöltöztünk kuruc viseletbe és már indultunk is tovább Csókára. Itt, II. Rákóczi Ferenc emléktáblájánál tartottunk megemlékezést és koszorúzást a szajáni Ady Endre Művelődési Egyesülettel és a helyi Rákóczi Férfikórussal közös szervezésben. Kisvártatva utazás tovább Zentára a Zentai Csata Emlékművéhez. Ahogy szokás mondani a hely szelleme itt is áthatotta lelkünket.

A nagy havazás és a hideg ellenére még sokáig hallgattuk volna a csata kimeneteléről szóló információkat, azonban indulnunk kellett vissza Szajánba, mert közben beesteledett és még a kiállítást össze kellett állítanunk.

Egészen gyorsan végeztünk a munkával. Mindenki igyekezett, mert a holnapi nap még zsúfoltabbnak ígérkezett és kicsit még ismerkedni is kellett a vendéglátókkal. No meg rövid értékelést is folytattunk, melynek során megállapíthattuk, hogy már az első nap is rendkívüli eredménnyel és vidámsággal telítve zajlott. Sok új kapcsolatot teremtettünk egyesületünk és Rákóczifalva számára, népszerűsítettük városunkat, s nem kevésbé a kuruc kort. Eléggé késői járt, mikor eltettük magunkat holnapra, mindeközben bizakodással tekintettünk a közel kéthetes utunk további napjainak eseményei elé.

Március 16.

Reggel gyönyörű napsütésre, de hideg, havas, igazi téli időre ébredtünk, mindez március közepén. Éreztük, nem akármilyen nap vár ránk. Tudtuk, rengeteg élmény és önbizal-

munkat növelő siker vár ránk, ha tudjuk tartani a tempót és jól beosztjuk időnket. Reggel felvonulás, utána szentmise, majd megint felvonulás, ezt követően koszorúzás, ünnepi megemlékezés zajlott a művelődési ház parkjában. Rögtön utána a színházteremben kulturális műsor. Részünkről toborzóval és egy kuruc kori jelenetünk előadásával, néptáncos csoportok és kórusok fellépése közepette. Ennek végeztével kiállításunk megnyitása, Rákóczifalva bemutatása, majd társalgás az érdeklődőkkel, s máris azt vettük észre, hogy három óra van.

Gyorsan pakolnunk kell, hogy a következő állomásra, Zomborra időben odaérjünk. Akkor úgy éreztük, számunkra az egész nap olyan gyorsan telt el, mint máskor csupán egyetlen óra. Egyébként is valahogyan más volt ez az ünnep, mint otthon nálunk, Magyarországon. Lebilincselt bennünket az emberek kedvessége, lelkesedése és arcukról sugárzó őszinte öröme. Bele élték magukat, hogy most magyarként ünnepelhetnek egy magyar ünnepen és igazán akartak is ünnepelni. Érződött mindez a szónokok előadásmódján, az előadóművészek és művészeti csoportok bemutatóin, de leginkább a közönségen. Érdeklődő tekintettel szívták magukba a magyar hagyományok, a magyar kultúra minden egyes mozzanatát. Volt, mikor megdermedt a levegő a feszült figyelem miatt.

Viszont volt, mikor kitörő öröm és vastaps kísérte a program menetét. A meglepetés teljes erejével hatott ránk a közönség tapsvihara, mikor koszorúnkat helyeztük el a kopjafa tövénél, s tisztelegve kardunkkal, s főhajtás közepette emlékeztünk a hősökre. Azt az érzést, azt a hangulatot szavakkal leírni soha nem lehet, amit Szajánban, Csókán és Zentán átélhettünk, s felejthetetlen élményként vittünk tovább magunkkal.

Zombor felé viszonylag jó tempóban tudtunk haladni a havas út ellenére, s úgy tűnt, hogy a megbeszélt időpontban, fél hét tájékán meg tudunk érkezni az ünnepség helyszínére. A program ugyan hat órakor kezdődik, de a tervek szerint az események végén kapcsolódunk be a történésekbe. Rövid bemutatkozóval együtt ismertetve úti célunkat, toborzóval, s egy oklevél átadásával megköszönve az együttműködést. Nos meg is érkeztünk Zomborra, viszont a GPS nem ismerte fel a Magyar Polgári Kaszinó címét, ahová mennünk kellett. Se baj, megállunk, megkérdezzük a járókelőket, merre is kell mennünk. Sajnos, akikkel találkoztunk, nem beszéltek magyarul, meg németül sem, így nem jártunk igazán sikerrel.

Se baj, felhívjuk az összekötőt Cselenák Kornélt a helyi szervezetből, bár már az ünnepség zajlik, de majd csak eligazít bennünket telefonon valahogy. Azonban a mobil állandóan foglaltat jelzett. No, még csak ez hiányzik. Később kiderült, a beírt hívószámból egy egyes lemaradt. Közben már eléggé telt az idő, de az egyik bolt előtt végre találkoztunk egy magyar hölggyel. Útba is igazított minket, s nagy nehezen a város másik felén megtaláltuk a Kaszinót. Az ünnepségnek éppen vége volt, mire odaértünk, de szerencsére a közönség nagy része még maradt kicsit beszélgetni, így volt lehetőségünk találkozni a Magyar Polgári Kaszinó tagjaival és az ünnepi műsor közönségével, valamint a meghívott vendégekkel. Köztük Dr. Kovács Gábor szabadkai konzullal, ki érdeklődéssel hallgatta kezdeményezésünk céljait. A bemutatkozást követően kiadványokkal és oklevéllel búcsúzkodtunk kedves vendéglátóinktól, mert már eléggé késő́re járt és indulnunk kellett a következő célállomás felé.

Március 17.

Éjszaka kellett utaznunk, hogy másnap délutánra a horvátországi Splitbe érjünk. Fél hatkor ugyanis újabb ünnepségre várnak bennünket az „Europski dom” lovagi termébe. Az egyeztetéseknél felmerült a lehetősége annak, hogy útban Split felé, Rijekában megálljunk és felkeressük a Baross Magyar Kultúrkört egy rövid időre. Magyar Márta asszony a Kultúrkör tagja elmondta, hogy a látogatást nagyon szívesen fogadnák és örömmel vennék, ha szervezetünk egy egész napos közös programot tartana Rijekában. Sajnos erről azonban már előzetesen le kellett mondanunk, hogy Splitbe még időben odaérhessünk. Az utazással az éjszaka viszonylag gyorsan eltelt, s reggelre gyönyörű napsütéses idő várt bennünket Horvát-országban. A havas téli napok után igazán melegnek éreztük a tavaszi levegőt. A tél fagyos körmei arra nem tudtak igazán megkapaszkodni sokáig, így havat csak a távoli magas hegyek csúcsain láttunk.

Koradélután vidáman és jó kedvvel érkeztünk meg Splitbe, annak ellenére, hogy az éjszaka nem aludtunk. Szállásunkat meglepően gyorsan megtaláltuk, mely alig egy-kétszáz méterre helyezkedett el a Diokletianus palotától, az ünnepség helyszínétől. A szállás elfoglalása előtt némi parkolási probléma a szűk utcák miatt, majd rövid pihenő, öltözködés kuruc viseletbe és máris indulhattunk a rendezvényre. Nem kis feltűnést keltve gyalogosan haladtunk a helyszín felé, közben a turisták hada máris fotózásra invitált bennünket, kérdezgették kik vagyunk, honnan jöttünk. Kisvártatva azért megérkeztünk a helyszínre.

Az előzetes terveknek megfelelően a rendezvény előtt megbeszélést tartottunk, egyeztettük a programot a helyi szervezőkkel az Új Magyar Kulturális Központ tagjaival.

Megkezdődött a rendezvény. A terem megtelt, érdeklődő, fürkésző tekintetek mindenfelé, s ünnepi a hangulat. Itt is érezni lehetett a levegőben a magyarság összetartozásának az igényét és örömét, ugyanúgy, mint a Vajdaságban. Tudtuk, műsorunk itt is tetszeni fog. Tetszett is, sőt nem csak a magyar, de a horvát közönségnek is. Programunkról két horvát TV-csatorna beszámolt adásában, egy pedig teljes egészében leadta műsorunkat. Az ünnepség után még sokáig maradtunk és beszélgettünk a helyi magyarokkal, újabb terveket egyeztettünk, újabb együttműködési lehetőségeket kerestünk.

Március 18.

Utunk eddigi három napján öt rendezvényen szerepeltünk, s közben megtettünk több, mint ezer kilométer. A negyedik napot kicsit pihenősebbre terveztük. A programban a spliti magyar emlékhelyek felkeresése szerepelt, természetesen kuruc kori viseletben és a helyi magyarokkal való újabb találkozás. Ekkor viszont ismét az időjárás nehezítette terveinket. Hatalmas felhők érkeztek viharos széllel, a tenger hullámai messze a partra becsapódtak és az eső is eleredt. Aznap sokkal inkább elfáradtunk, mint az előzőekben, pedig ezt a napot inkább a pihenésre terveztük, hiszen másnap újabb hosszú út várt ránk.

Március 19-20.

Reggelre a hatalmas szél elvitte a felhőket és ismét ragyogó napsütésre ébredtünk. Ilyen szép időben nem nagyon volt kedvünk útra kelni, de szedelőzködni kellett, mert egy újabb ezerháromszáz kilométeres út várt ránk, míg megérkezünk Kavalába. Ezt a görög várost egy tranzit-állomásnak szántuk, melynek erődje még a bizanci császárok korából való. Itt lépett először európai partra szent Pál apostol és itt született Mehemed-Ali egyiptomi alkirály, aki szülővárosának egy mecsetet és egy medresszét építtetett.

Igazi meleg idő és kedves fogadtatás várt bennünket. Néhány nap leforgása alatt a télből a nyárba kerültünk, s bizakodva vártuk a folytatást. A városban itt is nagy feltűnést és érdeklődést keltettünk, mikor kuruc kori viseletben megtekintettük Kavala történelmi nevezetességeit.

Március 21-22.

Szinte észre sem vettük, s máris utazásunk hetedik napjánál tartottunk. Az időjárás ismét elromlott, esni kezdett, de indulni kellett tovább Rodostó felé, hogy koradélután a Rákóczi Múzeumhoz érjünk a megbeszéltek szerint, s Ali Kabul múzeumigazgatóval egyeztetni tudjuk a másnapi programot.

Rodostóban egészen jól eligazodtunk, hiszen korábban kétszer jártunk már ott, s a szállás elfoglalása sem jelentett gondot.

Alival mindent megbeszéltünk, s közben kuruc viseletben a magyar emlékhelyeket látogattuk meg és közben koszorúztunk. Másnap több török civil szervezettel és intézményvezetővel találkoztunk a múzeumban, megemlékezéseket tartottunk, s a Dr. Hóvári János ankarai nagykövet vezetésével érkező magyarországi küldöttségnek is bemutatkoztunk.

Március 23.

Másnap utazás tovább Izmitbe a Thököly Imre Baráti Társasághoz.

Koszorúzás a Thököly Emlékháznál, majd a közeli Karatepe településen a Thököly Imre és Zrínyi Ilona emlékművénél. Itt a helyi szervezet tagjain kívül ismét találkoztunk Dr. Hóvári János ankarai nagykövettel, aki a tolmácsolásba is besegített nekünk és Dr. Kelemen András Parlamenti szakértővel. Innen együtt meglátogattuk Zrínyi Ilona kedvenc pihenőhelyét, amit ő maga „Virágok Mezejének” nevezett el.

Később az esti órákban találkoztunk Kocaeli Város Felsőoktatási Szövetségének elnökével és vezetőségi tagjaival is. A nap folyamán több hosszabb távú program lehetőségéről egyeztettünk a szervezetekkel és a magas rangú tisztségviselőkkel. Este még egy rövid sétát tettünk a csodálatosan kivilágított tengerparton, megbeszéltük az aznapi eseményeket és felkészültünk a másnapi isztambuli útra.

Március 24-25.

Reggel gyönyörű napsütéses időre ébredtünk. Az időjárás szeszélyeihez már egészen hozzászoktunk, viszont kicsit furcsa volt számunkra, hogy nem kellet nagyon sietnünk, mert aznap Isztambulban nem volt időhöz kötött programunk. Be kellett iktatnunk egy kis lélegzetvételnyi pihenőt, persze ezt már előre így is terveztük. A hatalmas városban meglepően könnyen megtaláltuk a szállás-helyünket, persze a szűk utcákkal és a parkolással itt is adódtak problémáink, mint Splitben, de végül gond megoldottuk.

A lehetőségekhez mérten kellőképpen kipihentük az utazás eddigi fáradalmait, s másnap frissen indulhattunk az Isztambuli Magyar Főkonzulátusra, Kiss Gábor főkonzul úr meghívására.

A törökországi programjaink szervezésében a Konzulátus és az Ankarai Magyar Nagykövetség munkatársai nyújtottak segítséget egyesületünknek, hogy sikeresen végre tudja hajtani kezdeményezését. A megbeszélésen ismertettük szervezetünk tevékenységét és terveit, s egyeztettük a lehetséges további együttműködéseinket, törökországi rendezvényeken való részvételi lehetőségeinket.

Mindannyian bizakodóan köszöntünk el egymástól, majd felkerestük az isztambuli székelykaput. Mindez persze kuruc kori viseletben történt, s az utcákon gyalogosan közlekedve alig-alig szabadulhattunk a turisták áradatától, kik mindenáron fényképezkedni akartak velünk. Hasonlóan a török állampolgároktól sem, mikor megtudták, hogy magyarok vagyunk, mert bennünket, magyarokat testvérüknek tekintenek.

Feltűnő volt Törökországban a hatalmas fejlődés, mely megmutatkozott a kultúra iránti nagymérvű igényekben, a hatalmas építkezésekben, a gyárak és üzemek működőképességében és a tisztaság terén is. Mindezek mellett nem csoda, hogy nehéz szívvel búcsúztunk el az országtól és a török barátainktól, de bizakodva is egyúttal, mert talán hamarosan visszatérhetünk hozzájuk.

Március 26.

Hosszú út állt még előttünk, s otthonról ismét havazásról kaptunk tájékoztatást. Felötlött bennünk, hogy azért elég fura lesz megint a télbe csöppenni néhány óra leforgása alatt, hiszen indulnunk kellett Bulgárián át Erdélybe. Az úti terv szerint a bolgár Chervena Voda következett, ahol II. Rákóczi Ferenc fia, Rákóczi József hunyt el.

A helyiek a síremlékének egy megmaradt részletét a saját templomuk falába építették a Rákóczi név tiszteletének jeléül. Jártunk már ott többször, s nagyon jó baráti kapcsolat alakult ki egyesületünk és az ottani önkormányzat, illetve Szvilena Osztreva polgármester asszony között.

Itt sajnos nem időzhettünk, mert még csak félúton jártunk és este tíz órára terveztük megérkezésünket Aranyos erdélyi településre. Arról nem is beszélve, hogy Románia területére már erős havazást jósolt a meteorológia a délutáni óráktól. Be is következett. Komolyabb gondot azonban csak az Erdélyi-középhegységen való áthaladásunkkor jelentett.

A nagyon kanyargós, havas és csúszós hegyi útón a sötétben csak lassan mehettünk, s mikorra megérkeztünk igencsak kihalt volt a település. Szerencsére még tartott a román-holland focimeccs, így az egyik szórakozóhely még nyitva tartott. Útba is igazítottak, hogy hol találjuk meg a vendéglátóinkat. Nem kellett messzire mennünk, pont a szomszédságban voltak.

Március 27.

Másnap reggel korán indultunk tovább Nagyszalonta felé, hogy fél tízre a megbeszélt időpontra megérkezzünk. A szalontai programok szervezését Bodács István, egyesületünk alapító tagja segítette elő, ki korábban három cikluson keresztül Rákóczifalva polgármestere volt. A körúton ugyan nem tudott velünk részt venni, de mint említettem az előszervezésben komoly feladatokat vállalt, s Nagyszalontán velünk ünnepelt. Küldetésünk utolsó állomásán az önkormányzat képviseletében Török László polgármester és helyi civil szervezetek fogadtak bennünket. Kis ünnepség keretében megemlékezést tartottunk a Rákóczi-szabadságharc felidézésével és II. Rákóczi Ferenc születésnapjával kapcsolatosan.

Közösen bemutatkoztunk egymásnak, hiszen személyesen még nem találkoztunk a helyiekkel. A nap folyamán újabb programokról tárgyaltunk, s előtérbe helyeztük a további együttműködési lehetőségek egyeztetését.

A Kuruc Hagyományőrző Egyesület „Kuruc kori hagyományaink felelevenítése a határon túli magyarságért” elnevezésű kezdeményezése a Nemzeti Együttműködési Alap Közösségi környezet kollégiumának támogatásával valósult meg.

Az egyesület nevében tisztelettel megköszönöm a támogatást. Megköszönöm a hazai, a határon túli magyar és a külföldi partnereink, kezdeményezésünk sikeres megvalósítása érdekében nyújtott önzetlen segítségét.

Megköszönöm a média szakembereinek a programjainkról nyújtott tudósításait, továbbá köszönettel tartozunk a közönségnek és az érdeklődőknek is, kik figyelemmel kisérték tervünk megvalósítását.

Terenyei Attila
elnök

KOSZORÚZÁSI DÍSZÜNNEPSÉGGEL EGYBEKÖTÖTT EMLÉKNAPOT TARTOTTAK SZAJÁNBAN

Kétnapos rendezvénnyel emlékeztek meg Szajánban 2013. március 15-én és 16-án az 1848-as forradalom és szabadságharcról, valamint a Rákóczi felkelés és szabadságharc kezdetének a 310. évfordulójáról. A rendezvényt a szajáni "Ady Endre" Művelődési Egyesület és a rákóczifalvai Kuruc Hagyományőrző Egyesület szervezte. Fő támogatói a magyar Emberi Erőforrások Minisztériuma, a magyar Nemzeti Együttműködési Alap és Szaján Helyi közössége voltak.

Március 15-én pénteken, a rákóczifalvai Terenyei Attila vezette Kuruc Hagyományőrző Egyesület tagjai ünnepélyesen megkoszorúzták Csókán II. Rákóczi Ferenc emléktábláját. A koszorúzási ceremóniát Pozsár Tibornak, a Rákóczi Szövetség Észak-Bánáti tagozata elnökének ünnepélyes szavai és a csókai Sziveri Szabolcs vezette II. Rákóczi Ferenc férfikórus tagjainak előadása tette ünnepélyesebbé. Jelen volt még a Benyócki Sára vezette szajáni Ady Endre Művelődési Egyesület képviselete. Ezt követte Zentán a Zentai csata emlékművének az ünnepélyes meglátogatása.

Március 16-án szombaton az ünnepség a vendégek fogadásával kezdődött a helyi Művelődési Otthonban, majd az ünnepélyes megnyitó után a résztvevők és a vendégek díszfelvonulása menetelt a Művelődési Otthontól a Szent István király Római-katolikus templomig, ahol Masa Tamás plébános tartott szentmisét a Nemzeti Ünnep és az ünnepség tiszteletére, megszentelvén a koszorúzásra váró koszorúkat. A szentmise után következett a Művelődési Otthon előtti kopjafa ünnepélyes megkoszorúzásának a díszünnepsége.

A csókai II. Rákóczi Ferenc férfikórus által énekelt Magyar Himnusz elhangzása után következett a Lábadi Tibor rendezte műsor többi része. Lábadi Zoltán felolvasta a Benyócki János által írt rövid történelmi áttekintőt a II. Rákóczi Ferenc féle felkelés és szabadságharc valamint az 1848-as forradalom és szabadságharc párhuzamáról, majd Nagy Aleksz elszavalta a Nemzeti Dalt, Benyócki Árpád pedig felolvasta az 1848-as 12 pontot. A szajáni Móra Károly Általános Iskola műsorblokkjában Bóka Kristóf, Zombori Tamás, Tóth Orsolya, Firsing Szanella, Törköly Bálint és a Jenován Flórián vezette iskolakórus lépett fel. Pozsár Tibor a Rákóczi Szövetség Észak-Bánáti tagozatának elnöke ünnepi beszédében magát a kopjafát méltatta, annak történetét, eredetmondáját és legendáját.

Következtek az Ünnepi köszöntők, Apró Kornél Szaján faluelnöke, majd Pál Károly, a VMSZ ügyvezető alelnöke mondott ünnepi beszédet. Koszorút a VMSZ részéről Pál Károly ügyvezető alelnök és Talpai Sándor tanácstag, a VMSZ nagykikindai községi szervezetének elnöke, a VMSZ szajáni Helyi Alapszervezete részéről Zombori Gábor elnök és Kőműves Anna, valamint a szajáni ”Ady Endre” Művelődési Egyesület részéről Benyócki Sára elnök és Lábadi Zoltán, továbbá a Kuruc Hagyományőrző Egyesület elnöke Terenyei Attila és Bujáki Zsolt vezetőségi tag helyezett el a kopjafánál.

Mindezeket Masa Tamás plébános ünnepi beszéde követte, majd általa a kopjafa és a koszorúk megszentelése következett, melyek után Zombori Róbert Nagykikinda képviselő testülete tanácsnokának az invitálása, aki a Művelődési Otthon színháztermében kezdődő ünnepi műsorra hívta a jelen lévőket.

Pál Károly, a VMSZ ügyvezető alelnöke

Az Ünnepi műsor a II. Rákóczi Ferenc korának korhű hagyományait őrző, ápoló és felelevenítő Magyarországi hagyományőrző szervezet, a rákóczifalvai Terenyei Attila vezette Kuruc Hagyományőrző Egyesület műsorszámával kezdődött, akik korhű népviseletben idézték fel nemzetünk dicső múltjából egy Rákóczi korabeli kuruc újonc toborzását. A szajáni Ady Endre Művelődési Egyesület Jenován Henrietta és Jenován Flórián vezette felnőtt tánccsoportja somogyi néptáncokat adott elő, a felnőttek tánccsoportjának ez volt az első fellépése, majd Kossuth nóták következtek a csókai II. Rákóczi Ferenc férfikórus előadásában. Kéri Nikolettának a szajáni ”Ady Endre” ME és a Zentai Magyar Kamaraszínház aktív tagjának a dalcsokra következett, őt szatmári néptáncok követték a szajáni Ady Endre Művelődési Egyesület "Pipacsvirág" nevű ifjú tánccsoportjának az előadásában. A műsorzáróban Rákóczi fejedelem búcsúját, a csókai II. Rákóczi Ferenc férfikórus előadásában, legvégül pedig Vörösmarty Mihály Szózatát hallhatta a közönség a csataszögi Szilvás Józsefné tolmácsolásában. Az Ünnepi műsor után a "Rákóczi dicső kora" című kiállítást tekinthették meg az érdeklődők, ahol Rákóczi korabeli hagyományos tárgyakat, eszközöket, korhű fegyvereket állítottak ki a Művelődési Otthon könyvtárának olvasótermében a rákóczifalvai egyesület tagjai.

A szervezők nagy sajnálatára, a nagy hó végett az Orci Hajdina Kulturális És Szabadidős Egyesület képviselete nem lehetett jelen az ünnepségen. Némi vigasz, hogy lélekben bizonyosan itt voltak.

Összeállította: Lábadi Zoltán (a szajáni "Ady Endre" Művelődési Egyesület elnökhelyettese)
2013. május 04-én.

A SZAJÁNI ADY ENDRE MŰVELŐDÉSI EGYESÜLET

A szajáni Ady Endre Művelődési Egyesület, már a megalakulásától kezdve igyekezett összegyűjteni a művelődést kedvelő személyeket és építeni Szaján művelődési életét. Már a kezdetekben megalakult az egyesület Drámai csoportja és színművekkel, melyek egy részét többször is felújították, sokat és sikeresen tartottak előadásokat a faluban, vendégszerepeltek a környező falvakban és vidéken, a későbbiekben pedig több községi és körzeti szemlén is részt vettek. Az egyesületben ma mintegy 200 ember tevékenykedik, több szakkör keretén belül (néptánc csoport, drámai csoport, asszonykórus, modern tánccsoport, hagyományápolók). Az Egyesületnek jelenleg is a művelődési élet ápolása a fő cél (főként a népzene, néptánc, irodalom és színjátszás területén) a falu magyar ajkú polgárai számára, valamint a tehetséges személyek képzése, nevelése és felkutatása.

Az egyesület 1948-ban alakult meg Szajánban, a tagsága - a lehetőségekhez képest – igyekezett kielégíteni a falu és fiatalságának a színvonalas szórakozásra való igényét és úgyszintén igyekezett felújítani Szaján kulturális életének a II. világháború előtti arculatát. A kezdetekben nagy nehézségekkel küzdő kultúregyesület, megfelelő helyiség hiányában a sokszor magánházaknál és a tűzoltó laktanyában is tartott színjátszó és néptánc próbákat azzal a fő céllal, hogy az egyesület folyamatosan dolgozzon.

A régi kultúrotthonban, egy nyolcszor hat méteres teremben állítottak össze egy színpadot, oda hívták össze a nótákat és táncot kedvelő személyeket, fiatalokat. Idővel találtak zenészeket, műsorokat csináltak és így lassan, de biztosan beindult Szajánban a művelődési élet.

1962 folyamán elkészült Szajánban az úgynevezett Közös Otthon terme, ahol legelsőnek a Zsuzsi című színdarabot mutatták be. A kezdetekben a színművek mentek jobban, a színművek egy részét többször is felújították, kölcsönös alapon sokat vendégszerepeltek velük a környező falvakban, de még sokszor vidékre is eljutottak. A hetvenes évek végén, körzeti szemlén vettek részt Molier "A botcsinálta doktor" c. vígjátékával, melynek a rendezője Nagy Antal volt, akinek sokat köszönhet az egyesület színjátszása.

Nagy Antal évtizedekig odaadóan rendezett színdarabokat, újságokban is jelentek meg cikkek róla. A népszínművek, egyfelvonásosok és gyermekdarabok mellett bábjátékokkal, nóta- és tánc-estekkel, irodalmi estekkel szórakoztatták és művelték az egyesület tagjai a falu és a környező települések lakosait. Tartottak sikeres gyermek előadásokat, színműveket, volt szavalócsoport, a képzőművészeti szakcsoport is elég hosszú ideig működött.

"Kalász" néven külön táncszakosztálya alakult az egyesületnek Palatinus Imre (népdal- és nótaénekes, ő volt az ének és tánccsoport megálmodója, évtizedekig a vezetője, az egyesület zenei rendezője és néptánc oktatója.) vezetésével.

"A fonóban szól a nóta", "Három kislány ül a padon", "Rózsaszál a piros csizmában" című legsikeresebb tánccsokraikkal sokszor kiérdemelték a közönség tetszését és vastapsát. A zenés-táncos előadásokat a Palatinus Imre vezette Kalász nevű táncszakosztály tanulta és mutatta be, előadásaikkal többször felléptek a faluban, szerepeltek vidéken és külföldre is eljutottak (volt tánc - és énekcsoport, asszonykórus, férfikórus, voltak asztaliciterások).

Palatinus Imréről el kell mondani, hogy szenvedélyes népdal és nótagyűjtő, énekes volt. Sokszor lehetett hallani nótákat és népdalokat énekelni az újvidéki rádióban, a határon innen és túl is közismert és közkedvelt énekes volt. Sokat köszönhető neki és szorgalmának.

1994-ben, több lelkes szajáni amatőrnek köszönhetően ismét fellendült az egyesület művelődési élete, Szent István napja alkalmából egy 72 amatőrt foglalkoztató színes műsor-összeállítással kedveskedtek a falubelieknek, karácsonyra pedig Csepregi-Sulhof „Sárga csikóm" című zenés énekes darabját mutatták be, amellyel később, még szintén az évben, Muzslyán is vendégszerepeltek.

1995-ben, július 1-jén Tószegi Béla elnöksége alatt került először megszervezésre a "Szaján '95 I. Észak-Bánáti Aratóünnepség" elnevezésű rendezvény, mely azóta is minden évben az Ady Endre M.E. szervezésében újra megrendezésre kerül, s mára már bekerült a vajdasági azonos rendezvények állandó műsortervébe. A rendezvénynek, a régi kézikaszás-marokvetős-kévekötözős-keresztrakós aratóversenynek a kézi aratáshoz fűződő hagyományok és népszokások megőrzése és továbbadása a fő célja.
A rendezvény védjegyét, a felgyűrt ingujjban kaszáló, bajszos, kalapos aratót Léphaft Pál ismert újvidéki karikaturista rajzolta meg, régi fényképből ihletvén.

Milosević diktatúrájának a bukása után, az akkori elnökség igyekezett a fenálló nehézségek (terem és eszközhiány stb.) ellenére is betartani az egyesület, statútumában megfogalmazott, fő céljait. A művelődés és a hagyomány, valamint az ezt ápoló személyek, megbecsülését, ápolását, megőrzését és továbbadását, a hasoncélú és irányultságú egyesületekkel megtartani és gazdagítani a már kiépült és megbecsült kapcsolataikat, ahogy a faluban, úgy vidéken és külföldön is, igyekezvén ily módon is emelni az egyesület és Szaján elismertségét és jó hírét. Lehetőleg tovább vinni a már hagyományossá vált rendezvényeinket és újakat szervezni, ezekhez anyagiakat biztosítani.

2003 augusztusában az „I. szajáni Kézműves Fafaragó Tábor" keretében készült el a Művelődési Otthon előtti játszótér, beteljesítvén így a szervezők egyik fő célját, hogy maradandót nyújtson a falu gyermekeinek. A rákövetkező évben, a II. szajáni Kézműves Fafaragó Táborban a játszóteret új elemekkel bővítettek ki a táborlakók, akik Magyarcsernyéről, Muzslyáról, Nagybecskerekről, Pacsérról, Szenttamásról, Tornyosról és Nagykikindáról érkeztek, a II. Fafaragó Tábor már Kézimunka-Varró táborral bővült, a játszóteret Pósa Gyula akkori szajáni plébános szentelte fel, a megnyitón pedig az Észak-Bánáti körzet akkori vezetője Hollósi Zoltán is köszöntőt mondott.

Az egyesületnek jelenleg Benyócki Sára az elnöke, az elnökségi tagok pedig: Lábadi Zoltán, Benyócki Árpád, Beszédes Róbert, Gyenge Andor, Lábadi Tibor, Varga Angéla, Zombori Natália és Zombori Róbert.

Az egyesület, a lehetőségekhez mérten, minden évben folyamatosan megszervezi állandó programjait (rendezvényeit, előadásait, ünnepségeit): az Észak-Bánáti Aratóünnepséget, a Karácsonyi műsort és az Újévvárást, A Magyar Kultúra Napja megünneplését. Három ízben szervezte meg a Kézműves- fafaragó tábort. Valentin Napi műsort, teadélutánt, Nőnapi Koccintót, Majálist, Szajáni Birkafőző Versenyt tartott több évben.

Az egyesület hagyományápolói is voltak Aratóünnepségeken, Kukoricatörőn és más rendezvényen, vidéken és külföldön is, évente részt vettek az Újvidéki Etno-fesztiválon, két ízben a Csorvási Lakodalmas Gasztronómiai fesztiválon. Főzőversenyeken, rendezvényeken voltak (vidéken: Felsőhegyen, Muzslyán, Adán, Szabadkán, Szenttamáson, Csókán, Kisoroszon és másutt, Magyarországon: Orciban, Kecelen, Csorváson, Kiskunfélegyházán, Nagykőrösön, Tiszaszigeten, Szolnokon, Rákóczifalván és másutt. Vendégszerepeltek: Tóbán, Kisoroszon, Nagykikindán, a magyarországi Orciban és a Kiskunfélegyházai Libafesztiválon. Az egyesület révén Szajánban is vendégszerepeltek a Kisorosziak, Csókaiak, Nagykikindaiak, Nagybecskerekiek, vendégszerepelt a „Rádiólakodalom", a nagybecskereki „Madách" színház, Dévai Nagy Kamilla és mások.

2005.III.18-án sor került a szajáni (új) Művelődési otthon ünnepélyes átadására, melyhez az Amerikai Fejlesztési Alap a Demokráciáért (ADF) anyagi támogatása mellett, az egyesület tevékenysége is nagyban hozzájárult.

Az egyesületben jelenleg is aktív művelődési élet folyik. Az egyesület drámai csoportja Lábadi Tibor vezetésével idén szép sikert ért el tartományi szinten, a Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók 18. Találkozóján, az egyesület jelöltjei: Jenován Henrietta és Jenován Flórián folyamatosan sikeresen vizsgáznak a Vajdasági Magyar Néptáncoktató Képzésen, úgyszintén a nemrég indult Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszó Képzésen is indulnak az egyesület jelöltjei.

Az egyesület elnöksége nagy reményeket fűz az egyesület tehetséges, főként fiatal tagjaihoz, hogy álltaluk megőrződjön Szajánban a művelődési élet és annak kellő ápolása (főként a népzene, néptánc, irodalom és színjátszás területén).

Összeállította: Lábadi Zoltán (az egyesület elnökhelyettese) 2013. május 04.-én.

Szaján (település)

Forrás: Wikipédia, a szabad enciklopédia

Szaján település a Szerb Köztársaság Vajdaság Autonóm Tartományának (Délvidék) Észak-bánsági körzetében, Nagykikindától 17 km-re nyugatra, az Aranka (szajáni nevén Haranga) folyó közelében található. Közigazgatásilag Nagykikinda községhez tartozik.

A falu nevének értelmezéséről különböző vélemények vannak, nagy valószínűséggel az 1255-ben Bodrog megyében birtokos Zeyhan kun herceg nevét viseli.

Oklevélben a települést 1449-ben Zayan névalakban említik először. A falu környékén található pogány kori halmok valószínűsítik, hogy Szaján mai területén már az ókorban is laktak emberek. Tény, hogy a 19. század első éveiben, építkezések alkalmával faragott kőből szerkesztett épületalapokat, a római korból származó arany- és ezüstérmeket, illetve az első magyar királyok idejéből eredő érmeket találtak. E tények arra engednek következtetni, hogy nemcsak lakott volt a terület, de igen jeles település állhatott itt. A falu a középkorban virágzó, magyarok lakta helység.

Az 1550-es évek elején, a török hódítás alatt Szaján, több községgel együtt elpusztult, de a település népének egy része Szeged környékére húzódott. A zentai csata (1697) után a Temesvár felé menekülő II. Musztafa szultán ismét felégette Szaján és a környező falvakat. A község mai területe teljesen elnéptelenedett. A török kiűzése (Pozsareváci béke, 1718. július 21.) után kamarai birtok lett a vidék. 1718-ban a nagybecskereki tiszttartóság már pusztaként adta bérbe a volt falu földjét.

1798-ban a bars vármegyei Tajnay családból Tajnay János és Antal köznemesek vásárolták meg. A leírások szerint a község határa nem volt egyéb, mint a Tisza és Maros folyók kiöntései (...) nádas és ingoványos talaj, melyből csak itt-ott voltak kimagasló térfogatok, melyeken az uraság ménese, gulyái és csordái legeltek." (Historia domus parachiae Szajániensis. – A szajáni római katolikus plébánia könyvtárában)

A 18/19. század fordulóján történt Szaján újra telepítése. 1805/1806-ban telepített Tajnay János földbirtokos Szeged környékéről – tanyákról –, továbbá az algyői uradalomhoz tartozó Hantháza kertészségéből 800 katolikus lelket. Ekkor települtek dohánytermesztők is a faluba. 1816-ban az árvizekben elpusztult Szeged-közeli Vedresháza kertészei ugyancsak hozzájuk csatlakoztak.

Tajnay János, majd fia, ifj. Tajnay János virágzó gazdaságot teremtett a községben, a környéken (a Szaján–Tiszahegyesi gazdaságban).

1828-ban megépült az első iskola a faluban. 1831 – Kolerajárvány pusztított a faluban. Emlékezetét őrzi Szent Bertalan napjának fogadalmi ünnepként való megülése.

1849 januárjában – a „szaladás idején" – a falu, néhány ház kivételével leégett, a zsúpfödeles templomával és két iskolájával együtt (egyes források szerint Szerb szabadcsapatok égették fel). Az akkori plébános bölcs utasítására a lakosságnak két nappal korábban sikerült elmenekülnie Szegedre és Tiszahegyesre, majd a szabadságharc sikeres tavaszi hadjárata után visszatértek a fölperzselt faluba, és romjaiból újjáépítették és terebélyesítették Szaján. Nagyobb, de még mindig zsúptetős templomot és iskolát építettek.

Az 1848/1849-es harcok idején megfogyatkozott lakosság pótlására a Tajnay család 1851-ben közvetlen Szaján mellett, a falutól északkeletre (kizárólag bánáti sváb telepesekből) különálló községet alapított, melynek neve (ifj. Tajnay Jánosné Jeszenszky Vilma után): Wilhelminfeld, magyarul Vilmatér lett. A vilmatéri svábok nem tudtak megmaradni a gyenge minőségű, vízjárta földeken, és néhány év múltán (lámpáikat égve hagyván, hogy megtévesszék a földesurat), egy éjszaka elköltöztek a faluból. Wilhelminfeldet 1883-ban Szajánnal egyesítették.

A Tajnayak birtoka, örökösödés útján, a báró Révay családé lett, aki bérbe adta földbirtokát a zselléreinek. A 19. század közepétől gróf Révay Simon a gazdaság tulajdonosa, és ő az 1880-ban épült római katolikus templom kegyura.

1883 körül többen elhagyták a települést, akik közül sokan Bácsgyulafalva (szerbül: Telecska) területén telepedtek le. Az 1885. és 1891. években körülbelül 1700-an vándoroltak ki a helységből, mert nem tudták fizetni a bérleti díjat gróf Révay Simonnak.

A községben maradtak, megvásárolták a gróf 9500 hold földjét (ezt nevezik a Szajániak „örökülés"nek). A megvásárolt földeken főként dohányt, búzát, kukoricát és más takarmánynövényt termesztettek és állattenyésztéssel foglalkoztak. Gyarapították javaikat, és növekedett a község lakóinak száma.

A nagy számú szegényparaszt családnak a kevés helybeli nagygazda és módos gazda nem biztosított elegendő munka- és kereseti lehetőséget, ezért a tiszahegyesi szerb gazdáknál, a padéi és a csókai uradalomban, kisebb mértékben a nagykikindai gazdaságokban vállaltak munkát (nyáron a részesaratást és -cséplést, május elejétől betakarításig kapálást és kukoricatörést, a csókai uradalom szőlőtelepén és virágkertészetében lányokat, fiatalasszonyokat alkalmazott napszámosnak).

A község a trianoni békeszerződésig a magyarországi Torontál Vármegye Nagykikindai járásához tartozott. 1920. június 4. és 1941. április 17. között a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság, majd a Jugoszláv Királyság községe. A II. világháború után a falu Jugoszláviában, a Szerb Szövetségi Köztársaságban, a Vajdaság Autonóm Tartománynak a települése. (1945/46 –1992).

Szajánnak jelenleg Apró Kornél a polgármestere, a 2011. évi népszámlálás adatai szerint a falunak 1164 lakosa van, lakossága főként állattartással (szarvasmarha, sertés, juh, baromfi, stb.), tejtermeléssel, takarmány- és más haszon és gazdasági növények termesztésével foglakozik (búza, kukorica, dohány, lucerna és más).

A falu temploma a Szent István Király Római katolikus templom, jelenlegi plébánosa Masa Tamás, a faluban lévő intézmények pedig: Szaján Helyi Közössége, a Helyi Iroda (az anyakönyvvezetővel), a „Móra Károly" Általános Iskola, a „Mézeskalács" Óvoda.
A Faluban Egészségház, Könyvtár és Posta is működik.

A falu működő egyesületei: A szajáni Önkéntes Tűzoltó Egyesület, a szajáni „Ady Endre" Művelődési Egyesület, A „Délibáb" Hagyományápoló És Természetbarát Kör, a Kolping Egyesület és a Nyugdíjasok egyesülete. Sporttal főként a nemrégen alakult Horgászegyesület és az alakulófélben levő Asztalitenisz klub, valamint a helyi Általános iskola pályáin szorgalmasan gyakorló kispályás focicsapat foglalkozik. A helyi Vadászegyesület is nagyon aktívan és sikeresen működik.

A faluban működő lényegesebb vállalatok: a "RÓNA" Állattenyésztő Szövetkezet, a KI-VET Magán állatorvosi Rendelő, az „AGRO SAJAN" magán szakmai-kereskedelmi üzlet, az „EKT-REKLAM" Ügynökség, a „PICASSO" magán festő vállalat, a "Szaján", a „B&M", a „MONIKA" és a „BB Trade" nevű üzletek, valamint a "Plavi Jadran" nevű magán pékség.

Fotók Szajánról

Fotók az Ady Endre Művelődési Egyesület tevékenységeiről

Ünnepi kulturális program Szajánban /Vajdaság

„Rákóczi dicső kora“ kiállítás Szajánban /Vajdaság

II. Rákóczi Ferenc férfikara - Csóka

A II. Rákóczi Ferenc Magyar Művelődési Egyesület keretein belül működő Rákóczi férfikórus Csókáról érkezett. Néhány jó hangú, dalos kedvű fiatal- és korosodó ember 1996-ban megalapította a kórust. Tagjai sokban különböztek egymástól, de egy dologban megegyeztek: mindannyian szerették a népdalokat. Szerették és a maguk módján tudtak is énekelni. Eltökélt szándékuk volt, hogy a dalon keresztül művelik a magyar nyelvet, összegyűjtsék a még közszájon forgó dallamokat és közkinccsé tegyék azokat, tudatosítván a jövő nemzedékében nemzeti hovatartozásuk jelentőségét, mert csak ily módon, hagyományaink, népi kultúránk művelésével tudunk megmaradni ezen a tájon, mely egyben a szülőföldünk is.

Sárrétudvari fellépés

2006 óta állandó főszervezői a kétévente megszervezendő csókai Magyar Nemzeti Népdalkórus Fesztiválnak, melyen a Kárpát-medence különböző részeiről ideérkező népdalkórusoknak lehetőség nyílik a megmérettetésre, a KÓTA értékelő bizottság jóvoltából. Négyszer érdemelték ki az Aranypáva Díjat, kétszer az Aranypáva Nagydíjat, valamint négyszeres Vass Lajos Nagydíj büszke tulajdonosai. Tagjai a Rákóczi szövetségnek és a Seprődi János kórusszövetségnek is. A kórusról készült már könyvkiadás és számos zenei hanganyag is. A felsoroltakból leszűrhető, hogy a csókai Rákóczi férfikórus eredményes éveket tudhat maga mögött. Bízunk a sikeres folytatásban!

Isten minket úgy segítsen!
Művészeti vezető: Sziveri Szabolcs

Fellépéseink főbb állomásai

2oo5-ben nagy élmény volt számunkra, hogy Budapesten a parlament előtt léptünk fel a Rákóczi ünnepség keretein belül és büszkén énekelhettük a himnuszt meg a Rákóczi indulót. A Rákóczi induló éneklése, azóta is nagy tapsot vált ki a hallgatóság kőrében, mindenhol nagyon tetszik a közönségnek, ami nem csoda, hisz ha ez nem is tűnik szerénytelenségnek, da az az igazság, hogy ezt az indulót a Kárpát-medencében csak mi énekeljük kórusban, zenekíséret nélkül és nem is akárhogyan. Ugyanebben az évben a Rákóczi ünnepségek keretein belül szerepeltünk még Majkpusztán is.

2oo6-ban először szerveztük meg itt Délvidéken, Csókán az első Nemzeti Népdalkórus Fesztivált, amely fesztiválra jöttek kórusok Erdélyből, Gyergyószentmiklósról, Felvidékről, Técsőről, Magyarországról, Sárrétudvariról meg Püspökladányról, Szlovéniából, Lendváról, Szlovákiából, Fülekről, innen Vajdaságról és még sorolhatnám, itt voltak a kórusok az egész Kárpát-medence területéről. Mondanom sem kell, a legjobbak között voltunk a magyarországi KOTA minősítő zsűrije szerint és jogot kaptunk, hogy versenyezhessünk ugyan ebben az évben Budapesten a Vass Lajos népzenei versenyen, ahol már a III. Nagydíjat nyertük el. Ebben az évben voltunk még októberben Sárrétudvarin Magyarországon és Dunaszerdahelyen Szlovákiában a Márton-napi rendezvényen.

2oo7-ben az év elején Komlón a Magyar kultúra napján voltunk, majd Gyömrődön és Öttömösön jártunk. Később októberben Nagykaposon Szlovákiában a Kodály Zoltán napi rendezvényen, majd decemberben Sárrétudvarin kórustalálkozón és Szegeden kórusfesztiválon szerepeltünk.

2oo8-ban, áprilisban emlékezetes marad számunkra a Gyömrői Rákóczi szervezetek találkozója, mert az ilyen találkozókon mindig úgy jól kijön belőlünk a Rákóczi szellem, ihlet bennünket a rákóczias közönség, a hazafias hangulat. Utána Romániában Tordán voltunk, majd újra Öttömös és Pácin, valamint Sátoraljaújhely volt úti célunk a XIII. Bodrogközi napokra. Szeptemberben pedig megszerveztük másodszor is a Csókai Nemzeti Kórusfesztivált, amely rendezvény újra találkozóra hívta Kárpát-medence minden tájáról a kórusokat.

2oo9-ben a legjelentősebb esemény a júniusi Gyergyószentmiklósi látogatásunk volt Erdélyben a Kárpát-medencei Magyar kórusok találkozóján, a Szlovéniai Lendvai kultúrműsoron való szereplés és ami legjobban feldobott bennünket az a Magyarországon, Kiskunhegyesen a nagydíjas országos hangversenyen megnyert ARANYPÁVA díj.

2o1o-ben a májusi ünnepeket Kárpátalján, Técsőn töltöttük, a Kárpátaljai Kárpát-medencei kórustalálkozón. Utána rádiófelvételre készültünk az Újvidéki rádió meghívására, ahol felénekeltük a repertoárunk egy jó részét. Ezt a felvételt azóta is időről-időre a népzenei műsorokban sugározza ez a rádió. Juliusban már vártuk a Majki Rákóczi napi megemlékezés rendezvényt. Mondanunk sem kell, hogy kiénekeltük magunkat. Utána a Siófok melletti Adándra utaztunk, az ottani barátaink meghívására, a dalkörük 25 éves évfordulójára. Az évet pedig a Budapesti Vass Lajos népzenei verseny NAGYDIJ újbóli elnyerésével zártuk.

2o11-et pedig a Csongrádon a népzenei-gálaszintű minősítő Aranypáva nagydíjas hangversenyen ARANYPÁVA NAGYDIJ elnyerésével kezdtük. Májusban Siófokon a XIII. nemzetkőzi balatoni vándordíjas férfikar dalversenyen vettünk részt. Juliusban egy nagyon szép Árpád fejedelmi ünnepségen szerepeltünk Pácinon a Szlovák határ vidéken, ahol szintén alkalmunk volt egy tárogatóművész kíséretében elénekelni repertoárunk katonadalainak nagy részét. Ősszel a horvátországi Haraszti napok után szerveztük meg immár harmadszor a Csókai Magyar Nemzeti Népdalkórus Fesztivált, amelyre újra eljöttek dalostársaink és barátaink az egész Kárpát-medence tájairól.

2o12-es évet férfikarunk 15. éves évfordulójával kezdtük, amely ünnepségre meghívtuk az összes barátainkat. Csókán velünk ünnepeltek a Kárpát-medencei dalostársak. Azután Erdélybe utaztunk júniusban a gyergyószentmiklósi barátainkat köszöntöttük Ipartestületük 12o éves évfordulója kapcsán. Egy életre szóló élmény látni a Békás szorost, az 1ooo éves határon a Rákóczi vár romjain énekelni a magyar himnuszt és a Rákóczi indulót és még sorolhatnám. Ezt a hatalmas élményt tetőzte utána az augusztusi budapesti Magyarok VIII. Világkongresszusa, melynek nyitókonferenciáján az Elnök úr meghívására mi énekeltük az összes, a világ minden tájáról jött küldöttekkel egyetemben, a himnuszt. Harsogott az egész terem és nagyon-nagyon jó volt MAGYARNAK LENNI. Himnusz után még jó néhány hazafias dallal kedveskedtünk Nekik. Óriási tapssal hálálták meg, hogy bemelegítettük Őket. Életre szóló élmény volt, leírni sem lehet. Még volt egy élményünk augusztusban, Egerben a népzenei gála Aranypávás hangversenyen újból az Aranypáva díjjal minősítői lehetőséget kaptunk, hogy az újabb kétéves ciklusban versenyezhetünk a Aranypáva nagydíj elnyeréséért.

Férfikar

Rákóczi férfikórus a Parlament előtt

Vass Lajos döntő

Fennállásunk 15. éves jubileuma alkalmával

Pácini felvonulás

II. Rákóczi Ferenc férfikara Szajánban

Süli Zoltán a II. Rákóczi Ferenc Magyar Művelődési Egyesület alapító tagja és titkára

BAROSS Magyar Kultúrkör
Fiume/Rijeka - Horvátország

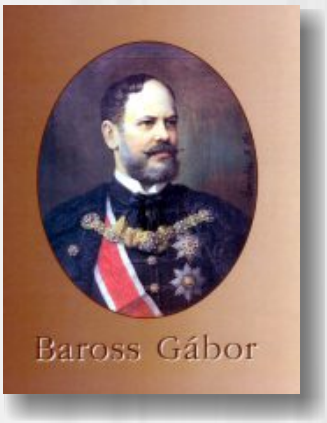

Engedjék meg, hogy bevezetőben Baross Gábor szavait idézzük: *„Minden állampolgár annyit ér, amennyit a köz javára tesz”*. Ebben a szellemben igyekszünk mi is tevékenykedni.

A „Baross“ Magyar Kultúrkört 2002. május 3-án alakítottuk meg. Egyesületünk politikamentes szervezet. Célunk anyanyelvünk, kultúránk megőrzése, hagyományaink ápolása, és mindezt szeretnénk átadni, megismertetni az utánunk következő nemzedékkel. Együtt megemlékezni nemzeti ünnepeinkről, történelmi eseményeinkről, tisztelegni nemzetünk nagyjainak emléke előtt. Együtt ellátogatni az anyaországba, hogy jobban megismerjük Magyarországot és annak történelmét.

Baross Gábort nem véletlenül választottuk egyesületünk névadójának. Neve összefonódik Fiume történelmével. Érdemeit elismerve 1889-ben Fiume díszpolgárává választották, s személye még ma is ismert és tisztelt. Neve utal a magyar és a horvát nép, valamint Fiume és az anyaország közötti történelmi kapcsolatra, elősegítve a két ország közötti baráti viszony kialakulását.

Feszty Árpád emléktáblájának avatása - 2003.

Feszty Árpád emléktáblájának avatása - 2003.

Kulturális programokkal, rendezvényekkel bizonyítjuk, hogy mi, magyarok, bár kevesen, de ebben a régióban is jelen vagyunk. Rendszeresen szervezünk kiállításokat magyarországi, és Horvátországban élő, magyar nemzetiségű művészek alkotásaiból, hangversenyeket, zenés esteket magyar művészek előadásában. Bár nem rendszeresen, de számos alkalommal szervezünk irodalmi esteket is.

A nemzeti ünnep olyan kitüntetett napot jelöl, amelyen egy ország vagy egy nép nemzeti összetartozását ünnepli, így mindannyiunknak természetes, hogy ilyenkor együtt vagyunk. Nemzeti ünnepeink évfordulóján általában egyesületünkben tartunk összejövetelt, ahol az ünnephez kapcsolódó irodalmi művekből olvasunk fel részleteket, elemezve a regény, elbeszélés, vers mondanivalóját.

10. éves évfordulónkon

A tavaszi és őszi hónapokban szombat délelőttönként a gyerekeknek tartunk játékos-énekes vidám összejöveteleket, melyek célja természetesen a magyar nyelv gyakorlása. Mesét olvasunk, rajzfilmet vetítünk, lerajzolják a látottakat, vissza kérdezzük a szavakat, énekelünk. Az „iskola“ eredményesen működik, de sajnos a téli hónapokban szünetel, mert egyesületünk anyagi lehetőségei nem teszik lehetővé a helyiségek bemelegítését. Egyesületünk székhelye egy kb. 90 m^2 alapterületű, több helyiségből álló bérleményben van, a bérleti díjat a városnak fizetjük. Egyesületünknek nyújtott támogatások évről évre csökkenő összege már jó néhány évvel ezelőtt arra kényszerített bennünket, hogy a bérlemény nagyobb részét, kb. 60 m2-t kiadjuk albérletbe, különben nem tudnánk fizetni a rezsi költségeket.

Egyesületünk megalakulása óta öt emléktáblát helyeztünk el olyan magyar, neves személyiségek tiszteletére, akik valamilyen formában kötődtek Fiuméhez és környékéhez. Feszty Árpád festőművész, a Honfoglalás c. körkép alkotója Lovránban hunyt el. Móra Ferenc az Ének a búzamezőkről c. regényét Abbáziában írta. Dr. Szegő Kálmán és Dr. Markusovszky Lajos az abbáziai egészségügy megszervezésében játszottak kiemelkedő szerepet. Dr. Lehoczky Tivadar régész, történész, néprajzkutató, a Fiuméhez közeli Fuzsinében született.

Az általunk szervezett kulturális rendezvények egyesületünk tevékenységének fontos részét képezik, de nem a programok a legfontosabbak, hanem az, hogy összetartunk, együtt vagyunk, Magyarok vagyunk.

Elnök: Kolar Erzsébet
Kapcsolat: Čordašić Ilona

Užarska 2/3 51000 Rijeka – Croatia
Telefon: +385 (0)51 740 - 096
+385 (0)91 272 7070
+385 (0)51 317 - 260
Fax: +385 (0)51 272 - 707
Honlap: www.baross.hr
E-mail: baross@ri.t-com.hr

10. éves évfordulónkon

A spliti Új Magyar Kulturális Központ egyesület
(Horvátország)

Egyesületünket, az Új Magyar Kulturális Központot 2011. szeptemberében 5 magyar édesanya és Barbir Olga tanárnő alapította meg.
Célunk, hogy összefogjuk a környéken élő magyarokat, és messze az anyaországtól is megőrizzük magyarságunkat. Nagy hangsúlyt fordítunk a magyar nyelv és kultúra, a hagyományok és szokások ápolására. Kiemelt fontosságúnak tartjuk, hogy gyermekeink is rendelkezzenek magyar identitástudattal, és megtanuljanak magyarul, nemcsak beszélni, de írni és olvasni is.
Az egyesületnek kb. 40 aktív tagja van, ebből 11 gyermek. Az egyesületi tagság nagy részét a 30-40 év közötti, fiatalabb korosztály teszi ki. A megyében, szórványban élő magyarok közül ezen kívül további kb. 40 honfitársunk ellátogat legalább évi egy-egy nagyobb rendezvényünkre, de ők a nagy távolságok miatt nem tudnak eljárni a próbákra, és részt venni az egyesület mindennapi életében.

Szakcsoportjaink: (Művészeti vezető: Barbir Olga)

A Bóbita Gyermekcsoport 4 éves hagyománnyal rendelkezik, 11 gyermekből áll, akik közül 9 magyarajkú, 2 pedig horvát. A gyerekek az évek során rengeteg magyar éneket, verset, mondókát, mesét és táncot tanultak, minden rendezvényünkön külön ünnepi programot adnak elő. Rendszeres résztvevői a spliti Nemzeti Kisebbségek Szemléjének, és több vendégszereplésre is meghívták már őket.

Bóbita Gyermekcsoport

A Csárdás Néptánccsoport eddig háromszor lépett fel a spliti Nemzetiségi Szemlén, valamint 2011-ben, Omišban, a saját, karácsonyi rendezvényünkön is táncoltunk. Jelenleg 12 táncosunk van, és a napokban, 2013. május 9-én debütáltunk második koreográfiánkkal, a "Dom je tamo, gdje je pjesma"(Az otthon ott van, ahol a dal) című rendezvényen, melyet a spliti tengerparti sétányon, a Riván tartottak meg.

Csárdás Néptánccsoport

A Viola Vegyeskórus 2011. októberében alakult, 10 taggal, azzal a céllal, hogy az egyesület az idősebb korosztályt is bevonja a munkába. A vegyeskórus jelenleg 15 tagból áll. Barbir Olga tanárnő vezetésével eredeti magyar dalokat és nótákat tanulunk. A nemzeti és a vallási ünnepek alkalmával az adott ünneppel kapcsolatos dalokat adunk elő. Eddigi legnagyobb sikerünket egy „Csárdás Mix-szel" arattuk, a spliti Nemzetiségi Szemlén és a spliti Marko Marusić Városi Könyvtárban, a Nemzetiségi Könyvsarok megnyitóján, az Európa Napok keretében. Ezen kívül többször feléptünk a spliti macedón egyesület, az MKD Makedonia rendezvényein is. 2013. május 9-én kórusunk műsora nyitotta meg a "Dom je tamo, gdje je pjesma"(Az otthon ott van, ahol a dal) című rendezvény programját, a spliti tenger-parti sétányon, a Riván.

Viola Vegyeskórus

Új szekciónk a Képzőművészeti Műhely, amelynek keretében többféle művészeti tevékenységet is folytatunk, többek között tánccsoportunk fellépőruháját is magunk készítettük el, melyet az egyesületi tagok finanszíroztak.

A próbák és egyéb foglalkozások mellett kötetlenebb programokat is szervezünk, emlékezetes események voltak például a húsvéti locsolkodás, a farsangi mulatság vagy amikor az egyesület tagjai közösen elutaztak Dubrovnikba. Évi két-három alkalommal közös sütés-főzést tartunk, így készült már őzpörkölt galuskával, babgulyás, halászlé és lángos, házi kenyér, lekváros bukta, kürtős kalács és túrós batyu is. A rendszeres összejöveteleink alkalmával is mindig kerül valamilyen magyaros fogás is az asztalra. Klubhelyiségünkben egy kisebb magyar könyvtár is várja az olvasni vágyó gyermekeket és felnőtteket, mintegy 650-700 kötettel.

Élve a törvények adta lehetőséggel, az Új Magyar Kulturális Központ kezdeményezése révén indulhatott be - az Oktatási Minisztérium támogatásával - 2012. októberében Splitben, a Skalice Általános Iskolában „a magyar nyelv és kultúra mint választott tantárgy” "C" típusú oktatása, a magyar és magyarul tanulni vágyó, általános iskolás korú gyermekek számára.

Tervezzük egy magyar nyelvtanfolyam megszervezését is, felnőttek részére, mely jelenleg az igényfelmérés szintjén tart. Folyamatban van első, saját kiállításunk összeállítása, és egy többnapos, magyar kulturális rendezvénysorozat előkészítése is.

Tánccsoport és a gyerekek

A Magyar Egyesületek Szövetsége által kiadott Magyar Napló című hetilap folyamatosan figyelemmel kíséri az egyesület munkáját. Ezen kívül Dalmácia legnagyobb napilapjában, a Slobodna Dalmacijában két cikk is megjelent már rólunk az elmúlt másfél év során. A HRT, a TV Dalmacija, és a Jadran TV, valamint a helyi rádiók, a Radio Split és a Radio Dalmacija már többször foglalkoztak egyesületünkkel.

Az Interneten saját Facebook profillal rendelkezünk, Novi mađarski kulturni centar (Új Magyar Kulturális Központ) név alatt, melyet rendszeresen frissítünk. Az érdeklődők rengeteg képet, videót és az egyesületről a különféle médiákban megjelent cikket találhatnak itt.

Az egyesület e-mail címe a következő: nmkc.split@gmail.com

Folytatás a túloldalon

Splitben is megemlékeztek a márciusi ifjakról

Az Új Magyar Kulturális Központ tagjai közel száz meghívott vendégük társaságában emlékeztek az 1848-49-es forradalom és szabadságharcra március 17-én, a spliti Európai Otthonban.

A Split-Dalmát megyei magyarokkal együtt emlékezett a márciusi ifjakra Ivo Stanićić, Split városának tiszteletbeli magyar konzulja, Angel Mitrevszki, a zágrábi Kisebbségi Tanács tagja és Mario Negotić, Split város Polgármesteri Hivatalának képviselője.

Az egyesület ünnepi műsorral készült: a Viola Énekkar alkalomhoz illő szavalatokat és egy katonadalt adott elő, a Bóbita Gyermekcsoport tagjai pedig énekekkel, lelkes hazafias versekkel és egy rövid tánckoreográfiával léptek fel – és természetesen a legnagyobb tapsot ők kapták. A fiúk huszárnak öltözve búcsúztak párjuktól, akiktől útravaló elemózsiával megtöltött tarisznyákat kaptak, és elindultak a csatába... A műsort Barbir Olga kulturális vezető állította össze.

A magyarországi Rákóczifalváról érkezett Kuruc Hagyományőrző Egyesület jelképes katonai toborozása még színesebbé varázsolta a programot: a 19. századi kis huszárok pár perc alatt 18. századi kurucokká váltak, akik bátran álltak be II. Rákóczi Ferenc seregébe.

Az ünnepélyes megemlékezés végén állófogadás várta a vendégeket. Az ünnepséget a média is figyelemmel kísérte, jelen volt a HRT, a Jadran TV és a Dalmacija TV forgatócsoportja is. A Dalmacija TV másnap félórás összeállítást sugárzott az eseményről és az egyesületről. Néhány nappal később a Jadran TV és a HRT is részletesen beszámolt a rendezvényről.

Műsor:

Himnuszok
Bevonulás, virágosztás
Régi Magyar Áldás
Petőfi Sándor: Föltámadott a tenger (szavalat)
Katonadal
A huszár
Gyerekek műsora:
Föl, föl vitézek (a fiúk bevonulása)
Szavalatok:
Szepsy Eleonóra: Március 15.
Donászy Magda: Március 15-ére
Donászy Magda: Március 15.
Drégely László : Pereg a dob
Sarkady Sándor: Fel!
Weöres Sándor: Rajta, rajta!
Petőfi Sándor: Csatadal

A jó lovas katonának – kivonulás

Beszédek

A rákóczifalvai Kuruc Hagyományőrző Egyesület műsora

A Split-Dalmácia megyében élő magyarokról

A dalmáciai magyarok szórványmagyarok, ami azt jelenti, hogy kis létszámban, területileg elszórtan élnek. A 2011-es népszámlálás adatai szerint Split városában 108-an vallották magukat magyarnak, a hivatalos lista szerint a megyében még további 100 magyar él, elszórtan, településenként 3-15 fő.

Az első hullámmal ideérkező magyarok még a jugoszláv időkben érkeztek a tengerparti megyébe, munkalehetőség miatt vagy házasság révén, főként Baranyából, Szlavóniából illetve a Vajdaságból.

Ismeretlen a számuk azoknak a honfitársainknak, akik a nyilvántartásban még nem szerepelnek, mivel csak az elmúlt 8-9 év során települtek át erre a vidékre, így ideiglenes vagy állandó tartózkodási engedéllyel rendelkeznek, de horvát állampolgársággal még nem. Kitartó erőfeszítésünknek köszönhetően, hogy megtaláljuk őket, sokan közülük már egyesületünk tagjai. Ezeknek az embereknek a többsége fiatal, aki szintén munkalehetőség vagy házasság révén került ide. Sok közöttük a kisgyermekes szülő, így az ő felkeresésük különösen fontos a régió magyarságának jövőbeni fennmaradása tekintetében.

A jugoszláv éra idejében ideérkező magyarok - a történelmi és társadalmi körülmények hatására – többnyire nem tartották igazán fontosnak azt, hogy a gyermekeiket megtanítsák a magyar nyelvre, így az utánuk következő első generáció nagy része gyengén, a második generáció pedig már egyáltalán nem beszéli a magyar nyelvet.

Szerencsére manapság már nem jellemző, hogy bármiféle negatívum érné a többségi társadalom részéről a kisebbségi nyelveket használókat, de még így is komoly odafigyelést és erőfeszítést igényel egy gyermeket megtanítani a magyar nyelvre. A magyar szülők többsége (legtöbbször ez az édesanyát jelenti) általában vegyesházasságban él, ezért a családban nem ez az elsődleges nyelv. Ezenkívül az óvodában, iskolában, általában a külvilág részéről is a horvát nyelv hatása jóval erősebb, mint a magyar nyelvé, amit a gyermek legtöbbször csak egyetlen embertől hall. Fontosnak tartjuk még egyszer elmondani, hogy az egyesületünkbe járó gyermekek, pontosan a szüleik kitartásának köszönhetően, mind beszélnek magyarul. A gyerekek a magyar nyelvű foglalkozások során hallják és használják a magyar nyelvet, javul a szókincsük, a kiejtésük, megismerkednek a magyar hagyományokkal, a magyar kultúra és történelem alapjaival.

Az itt élő magyaroknak – mindennapi életük során – a nyári szezonon kívül nem nagyon van lehetőségük az anyanyelvük használatára, így sokuk számára az egyesületben eltöltött idő jelenti az anyanyelv használatának szinte egyetlen lehetőségét.

Kollár Viktória

Tánccsoport és a gyerekek

Kurucok és törökök: rodostói és izmiti gondolatok

Írta: Hóvári János nagykövet

A magyar történelmi érzésvilágban előkelő hely illeti meg a kurucokat. Amikor én voltam gyermek, mind kurucok akartunk lenni, amiben persze nagy szerepe volt a „Tenkes kapitánya” című nagy sikerű filmsorozatnak. Ma már azt hiszem nem ez a helyzet, mert gyermekeink a világháló hőseit és álhőseit csodálják. Köztük sajnos nincsenek magyarok, és ebből következően kurucok sem. Pedig lehetnének, mert sok olyan hősünk volt, aki méltán lehetne világhíres, ha tennénk valamit ennek érdekében. Jó lenne azonban, ha legalább itthon az új nemzedékek több figyelmet szentelnének a magyar múltnak, s az az érzésvilág, amit én még gyermekként megkaptam megőrződne.

Pár hónappal ezelőtt nagyon megható élményben volt részem: Rodostóban és Izmitben találkozhattam hagyományőrző kurucokkal Rákóczifalváról, a Kuruc Hagyományőrző Egyesület tagjaival. Meglett korú férfiakkal és asszonyokkal álltunk 2013. március 22-én a rodostói Rákóczi Emlékmúzeum előterében s emlékeztünk együtt, Hörcsik Richárd parlamenti képviselővel és Kelemen András egykori külügyi államtitkárral, az egykori kuruc korra és kurucsorsra. Ezt követően, másnap Thököly Imre és Zrínyi Ilona emlékét elevenítettük fel török barátainkkal az Izmit melletti Karatepén, amely 1701 és 1706 között kurucfalu volt.

Az az út, amit a rákóczifalvai hagyományőrzők végigjártak jelképes is volt. Thököly Imre és II. Rákóczi Ferenc életútja is Törökországban fejeződött be, de velük együtt nem több száz, hanem több ezer kurucé. Kuruc sors és török sors összefonódott.

Kurucoknak azokat az elődeinket nevezzük, akik 1670 körül egy Habsburg ellenes mozgalmat indítottak el a királyi Magyarországon. Ez búvópatakként néha eltűnt, néha elemi erővel tört a felszínre. Két nagy korszaka volt: a Thököly felkelés (1678-1683) és a Rákóczi-szabadságharc (1703-1711). Az 1711. évi szatmári békét követően a kuruc-politika csillaga leáldozott, de az ahhoz kötődő gondolat- és érzelemvilág fennmaradt. Az utolsó nagy kurucok emigrációban haltak meg: többnyire az Oszmán Birodalomban, Lengyelországban, illetve Moldvában és Havasalföldön.

A kurucvilág legnagyobb támaszai a törökök voltak. Egyrészt érdekből, másrészt érzelemből. A kurucok éltek is ezzel, nemcsak érdekből és érzelemből, hanem kényszerből is, de próbálták ezt ellensúlyozni a franciáknál és a lengyeleknél. Többnyire nem sok sikerrel.

Amíg az oszmánok uralták Magyarország közepét megakadályozták, hogy az egész Kárpát-medence Habsburg uralom alá kerüljön. Erdély az oszmán-török külpolitika érdekeiből volt önálló állam 1541 és 1690 között. A királyi Magyarországbeli főurak 1660-as években elszenvedett csalódásai következtében az oszmánoknak egyre nagyobb befolyása lett az ottani viszonyokra is, s megkezdődött a királyi Magyarország erdélyesítése. Ennek a politikának a megalkotói az 1671-ben kivégzett Zrínyi Péter és mártírtársai voltak. Elképzeléseiket azonban Thököly Imre valósította meg. De a Thököly nevéhez fűződő kuruc siker tiszavirág életű volt. 1683-ban az oszmánok nem tudták elfoglalni Bécset, sőt olyan vereséget szenvedtek, amelynek következtében nemzetközi szövetség született a Magyar Királyságból való kiűzésükre. Magyarország 1699-ig háborúk sújtotta ország volt, s a karlócai békekötéssel az oszmán-törökök elveszítették magyarországi főbb területeiket (a Temesköz még a kezükön maradt 1719-ig). Ezzel kiszorultak a magyar politikából.

A kurucok az oszmánok vereségeivel legfontosabb támaszukat veszítették el. Thököly és vele több ezer kuruc hűséges maradt a Portához, s még 1697-ben, a döntő zentai csatában is törökként harcoltak. Sok kuruc állt be a Magyarországon harcoló külföldi uralkodók (különösen a bajor király) seregébe, ahol huszárezredeket hoztak létre. Sokan voltak azok, akik bujdostak, s Kárpátok hágói adta menekülést felhasználva Lengyelországban vagy Moldvában várták a jobb időket.

A magyarság legnagyobb problémája a bécsi Habsburg államirányítással I. Miksa trónra léptétől (1564) kezdődően az volt, hogy a magyar alkotmányos jogokat korlátozni akarták, s a magyar érdekeket nem tartották szem előtt a birodalom kormányzásában. Ezek vezetettek a szervezkedésekhez, a magyarság török barátságához, az erdélyi fejedelmek magyarországi hadjárataihoz, de a kurucmozgalmakhoz is. A magyarságnak közvetlen vagy közvetett török segítséget kellett Bécs ellenében igénybe vennie, a magyar érdekek védelme érdekében.

Amitől a magyar gondolkodók a 17. század végén tartottak, az be is következett: Bécs a karlócai békét követően élt túl-hatalmával, s a magyarság érdekeit semmibe sem vette. Ez a politika vezetett ahhoz az ellenálláshoz, amely II. Rákóczi Ferenc szabadságharcában megmutatkozott. II. Rákóczi fejedelem, mint kora kiváló politikai elemzője jól látta, hogy a Habsburg Monarchia a törököktől visszafoglalt magyar területekkel egész Európában megerősödött, s ezt nemcsak az európai politikában használta fel, hanem a magyarság ellenében is. A Magyar Királyságot és az Erdélyi Fejedelemséget új európai útra próbálta rátenni. De veszített, s követve mostohaapja Thököly Imre és édesanyja Zrínyi Ilona útját, ő is az Oszmán Birodalomba került, s 1735-ben Rodostóban halt meg.

Törökország a kurucoknak nemcsak politikai támasza volt, hanem olyan külföldi világ, amit jól ismertek. Az élet, a sors, a háború és a bujdosás összehozta mélyen a magyarokat és a törököket. Mindez megmutatkozik zenében, táncban és viseletben. De leginkább a nemzeti emlékezetben. Ha menekülni kellett, az út török földre vezetett...

A 21. század elején más idők járnak. A múlt, múlt lett, még a kuruckodást illetően is. Az emlék azonban szép és nemes. Így látják ezt török barátaink is a törökországi kurucvárosokban: Rodostóban és Izmitben, illetve a közelében lévő Karatepe faluban. Én ezt tapasztaltam, amikor a rákóczifalvai kuruc hagyományőrzők és török barátaik társaságában lehettem.

Cum Deo pro Patria et Libertate !

Fotók a programról
Rodostó, Izmit
- Törökország

Rodostóban

Emlékplakett a Thököly Imre Baráti Társaságtól

Testvérek-ellenfelek-barátok

(„Hagyományok útja a Rákóczi szabadságharc kezdetének 310. évfordulója alkalmából”)

1.
Történetírókat joggal foglalkoztathatja az a kérdés, hogy a honfoglalás korának bizánci írnokai miért „turk” néven beszélnek Árpád népéről. A régészek számára kézenfekvő a válasz: a honfoglalók sírokbeli tárgyi hagyatéka olyan, mint a pusztai török népeké, pl a besenyőké, vagy az oguzoké.
A legérdekesebb dolog számunkra, hogy a törökség egy nagy csoportjának, az oguz törzsszövetségnek a mondáit a mohamedán vallás felvételének kezdetén írásban rögzítették. A Dede Korkut könyvének 12 kalandja kincsesbánya lehet a magyar néprajz kutatóinak is. A törökök ugyanis ebből a szempontból olyan helyzetben vannak, mintha Anonymus vagy Kézai nem latin nyelvű összefoglalóban, hanem magyar nyelven, szöveghűen rögzítette volna a honfoglalás előtti magyar hagyományokat.
Vegyünk példának egy jelenetet. Állatküzdelemre szánt bika elszabadul a falu közepén és az ott bokacsonttal kockázó gyermekekre ront. Dirsze kán fia nem menekül, hanem puszta kézzel legyőzi a reárontó bikát. Az oguzok lelki vezetője, Dede Korkut ezért a „bikás” jelentésű Boğaç (l. felénk a Bikács, Bihács helynevet) nevet adja a fiúnak. A magyar embernek itt eszébe juthat Toldi bikaküzdelme, a bika képében egymással küzdő táltosok hagyománya; de az ujgur népszokások között megvan a sportszerűen űzött, puszta kézzel való küzdés a bikával. Ehhez hozzávehetjük, hogy ugyancsak a belső-ázsiai ujgur hagyomány tud Aj-toldi (= Telihold) nevű hősről.
Ám vehetünk másik példát is. Bamszi Bejrek történetében a hős egy gyermektelen házasság kései gyümölcse. Még megszületése előtt eljegyzik Baj Bidzsán úr szintén csak születendő leányával. A „Hej, Vargáné” kezdetű népdalunk is őrzi a korai eljegyzés szokását:
„Még akkor neki ígérte,
Mikor bölcsőbe' rengette.”
Ebben a történetben találkozunk egy másik népszokásunkkal is. Amikor a hős menyasszonyát szeretné látni, kétszer is más udvarhölgyet vezetnek elé. Az álmenyasszony szokását ismerik pl. a bukovinai székelyek is.
Megtaláljuk a történetek között „A szeretet próbája” elnevezéssel illetett népballadai fordulatunkat is. Deli Dumrul esetében sem apja, sem anyja nem hajlandó a saját életét áldozni fiáért, csak a kedvese kockáztatja érte életét. A csángók erről így énekelnek:
„Nincsen édesapám,
sem egy igaz anyám,
sem egy igaz bátyám, ki engem sajnáljon...”

Az említett példák jól jelzik, hogy a nagy eurázsiai mezőségről érkező népek kultúrája - gondoljunk a magyar történelemből ismert avarokra, székelyekre, besenyőkre, uzokra, vagy kunokra - közös gyökerekből táplálkozott. Természetesen az íjfeszítő népek különböző csoportjai között is állandó volt a hadviselés. A közös kultúra nem akadályozta meg a besenyők támadását a honfoglalók ellen, vagy a közép-ázsiai Timur Lenket Anatólia lerohanásában. Számunkra a nagy szembekerülés akkor alakult ki, amikor az oszmán-törökök élharcosai lesznek az iszlámnak, a magyarok pedig velük szemben a keresztény Európát védik. A Dede Korkut éppen azért érdekes, mert benne a mohamedán pap még idegennek számít és a szereplők viselkedése sem követi a muszlim szokásokat. Például borivó ember egy mohamedán történetben aligha lehetne tisztelt hős, míg ezekben a történetekben bizony isznak a törökök.

2.
Ha valaki a „Szulejmán” című TV-filmsorozatot követi, akkor tapasztalhatja, hogy a szembenállás következében Magyarország és a magyar király hogyan válik ellenséggé az oszmánok számára. Ilyen szempontból az Oszmán Birodalom tulajdonképpen az általa meghódított Bizánc hatalmi törekvéseit folytatta ellenünk. Ugyanakkor az is igaz, hogy a másfél évszázados ellenségeskedésben kialakultak kulturális kapcsolatok és a vitéz ellenség megbecsülése. A történelmi barátság kialakulásához döntő mértékben járult hozzá a Thököly - Rákóczi – Kossuth emigráció befogadása és kiadatásának elutasítása Törökország részéről.
Míg az Erdélyi Fejedelemség idején gyakran előfordult, hogy a Habsburg elnyomás ellen török segítséget vettünk igényben, úgy 1847-ben a krími háború kapcsán Ugron Gábor megkísérelte Székelyföldön a törökök megsegítésére a seregszervezést. Ebben persze nagy szerepet játszott az is, hogy a magyarok nem felejthették el azt, hogy 1849-ben a cári orosz seregek beavatkozásával bukott el szabadságharcunk.

Az időben előreszaladva elmondhatjuk, hogy a magyar szabadságküzdelmek évszázadról évszázadra erősítették a törökök együttérzését a magyarokkal. Jellemző módon 1956-ban versek, egy népszerű dráma és iskolai segédkönyv is született a magyar forradalom által keltett rokonszenv kifejezéseképp.

3.

A 18. századbeli kezdetek után Magyarországon korán, elsősorban Vámbéry Árminnal kibomlott a törökséggel való tudományos foglalkozás, a turkológia. A török nyelv egyetemi oktatása 1870-ben kezdődött. S az 1870-es -80-as években zajlott le az „ugor-török háborúnak" emlegetett akadémiai vita nyelvünk rokoni kapcsolatairól. A kérdésfelvetés lényege az volt, hogy a magyar nyelv a finn-ugor, avagy a török-tatár nyelvek közé sorolódik-e be. A vitában azonban összekeveredtek a fogalmak: Vámbéry nagy munkája, „A magyarok eredete" is gyakran a nyelv helyett fajról beszél, és ellenfele, Hunfalvy Pál is ilyen címet ad vitairatának:"Ugor vagy török-tatár eredetű-e a magyar nemzet?" Mindenesetre a vita messze túlnőtt a nyelvészeten és nemzeti kérdéssé vált. Jól jellemzi ezt a törökség oldalán vitázó egyik leghevesebb magyar turkológus, Thury József egyik fontos, két részes írásának címe is: „A török szókincs apológiája " (apológia = a bíróság előtt elmondott védőbeszéd). A tudományosnak indult vita tehát a nemzeti önazonosság, a Habsburg-alávetettség elleni indulatok terepévé vált. S ha így tekintjük, elmondhatjuk, hogy bár az ugor-török nyelvészeti háború lezajlott, de mind a mai napig nem dőlt el. Ma már kimondhatjuk, hogy maga a kérdésfeltevés is kifogásolható. Nyelvi kapcsolatunk éppoly nyilvánvaló a finnugornak nevezett népekkel, mint a minket a különböző török népekhez, valamint inkább azok őseihez kötő etnikai, kulturális és nyelvi kapcsolatok. Ebben a helyzetben visszahatásképpen született meg az az egyre erősödő érdeklődés, mely a török népek felé irányította figyelmünket. Ez volt a magyar turkológia hajtóereje és így történt, hogy Magyarország döntő szerepet játszott az ázsiai török népek nemzettudatának kialakulásában.

A „Turán", mint politikai fogalom döntően Vámbéry Ármin hatására nyert teret a török közbeszédben. Vámbéry hangsúlyozta a törökség összetartozását, és mint az ugor-török háború során is láthattuk, ő a magyarokat is alapvetően a törökséghez sorolta. Tette ezt olyan körülmények között, amikor a törökországi értelmiség még úgy gondolkodott, hogy a legfontosabb az oszmán trónhoz való ragaszkodás, azután a moszlim vallás; és a törökség, mint összetartó erő, még fel sem merült. Ezért van az, hogy az atatürki nyelvújítás előtti török nyelvet elárasztották az arab és perzsa kölcsönszavak: arab volt a vallás nyelve, a perzsa pedig az irodalomé.

Mint említettem, Vámbéry munkássága nagy visszhangot keltett a korabeli magyar értelmiségben és elvezetett ahhoz, hogy 1910-ben létrejött Magyarországon a Turáni Társaság. Ebben olyan jelentős személyek nevei bukkannak fel, mint gróf Széchenyi Béla, Vámbéry Ármin, gróf Teleki Pál (elnök), gróf Szapáry László, Lóczi Lajos, Cholnoky Jenő, Goldziher Ignác, Munkácsi Bernát, Hopp Ferenc, Herceg Ferenc, Hermann Ottó, Rákosi Jenő. Aki ismeri a korabeli politikai művészeti életet, az felmérheti a nevek hallatán, hogy milyen jelentős szellemi erő állt a mozgalom mögött.

Amikor aztán az I. világháborúban Törökországgal szövetségben vettünk részt, akkor érthetően újabb lendületet kapott a mozgalom, pl. az első külföldi magyar tudományos intézet 1916-ban Isztambulban jött létre. Ugyanabban az évben Török-Magyar Baráti Társaság alakult Isztambulban, majd a következő évben Budapesten.

A háború alatt történt meg Gül Baba türbéjének rendbehozatala és megnyitása, ami mind a mai napig a törökországi vendégek zarándoklásának célhelye.

4.

Az eddigiek alapján eljutottunk annak a kérdéséhez, hogy hogyan alakulnak a magyar-török kapcsolatok. A rendszerváltozás óta – hol lassabban, hol gyorsabban, de – épülnek a bizalom és együttműködés hídjai. Már 1989-ben megnyitották a magyarok számára a történeti levéltárakat, s 1992-ben megszületett a politikai egymásra-találás okmánya, a barátsági és együttműködési szerződés. Mindez megerősítette az egymás irányába történő népi tájékozódást. A magyarok túlléptek a pusztán a százötven év harcaira emlékező leegyszerűsítésen, s észrevették, hogy az egyszerű török ember testvérnek: „kardes" tekint minket. Turáninak is nevezett összetartozásunk elfogadott tény a közoktatás által csak felerősített török köztudatban. S a legutóbbi évszázadban is annyiszer megtiport magyar lélek felfedezte ezt a rokonszenvet. Fejlődőben vannak a hajszálgyökér-kapcsolatok. Nem csodálkozunk, de örömmel látjuk a csíkszeredai kopjafát Demirköy-ben, ahol az ágyúkészítő magyar Orbán mester nyugszik. Csíkszentdomokosi székely kapu áll Gebizben, amit az ottaniak „madzsarköj"-nek neveznek, mivel lakosságát a hódoltság idején elhurcolt magyarok utódai adják. Rodostóban (Tekirdağ) Török-Magyar Kulturális Társaság működik s van tiszteletbeli konzulunk is. Az eredmény: a Rákóczi Múzeum, a Mütteferika Park, a köztéri Rákóczi szobor és Mikes kopjafa,s a közeli Avsarköjben állított kopjafa. Kütahya-ban él a Kossuth-kultusz, de a távoli Oszmanijében is 2010 óta Bartók Béláról elnevezett Kiállítási Szalon működik.

Folytatás a túloldalon

Izmit-ben (az ókori Nicomedia, ma: Kocaeli része) Thököly és Zrínyi Ilona emlékét őrző múzeum és a Karatepe nevű településrészen emlékhely van. Karaosmanoğlu polgármester és Ertunç Baykal, az ottani Baráti Társaság elnöke a Thököly–emlékek ápolása miatt magyar állami elismerést is kaptak 2011-ben. A település határán, a Virágok Mezején tervezik a menekültek egykori szállásának turisztikai célú újjáalkotását. Ott, ahol egykor majorházat vásárolt Thököly Imre és Zrinyi Ilona, s ahol a hegyet Magyar-hegynek, s az onnan lefutó patakot Magyar-pataknak nevezik. Isztambulban törökökből alakult magyar baráti társaság működik. Elnöke, Erdal Salikoğlu, nemrég megmutatta nekem az általa törökre fordított Egri csillagokat. Udvarukon 2011 óta székelykapu áll, s rajta a felirat: „A török és a magyar testvér”. Magyarországon a török üzletemberek nemcsak a gazdasági kapcsolatokon dolgoznak, de kultúra területén is elkötelezettek. Egyikük, Osman Sahbaz így nyilatkozott a Magyar Nemzetnek:”…mi úgy tartjuk, testvérek vagyunk. Szeretjük a magyarokat, szeretjük Magyarországot. Nyújtsuk ki egymás felé a kezünket, építsünk hidakat, mindenki jól jár vele, ez a kor szava, ez a nép szava. Nemrég volt a magyar-török válogatott futballmeccs. A török szurkolók hatalmas drapériát vittek Budapestre, amit a stadionban kibontottak, hogy mindenki láthassa. Lefordítom, mi volt ráírva: Mindannyian Attila unokái vagyunk!”

Kelemen András
Parlamenti szakértő

*

(A török helyesírásban a c dzs-nek ejtendő, a ç cs-nek, a ğ pedig olyan jel, amelyik a mély hangrendű szavakban megnyújtja az előtte levő magánhangzót, míg a magas hangrendűekben j-nek felel meg.)

Fotók a programról
Rodostó, Isztambul
- Törökország

Rodostó - Rákóczi Múzeum

Rodostó - Rákóczi Múzeum előtt

Rodostó - Rákóczi Múzeum

Isztambulban

Székelykapu Isztambulban

Magyar Kulturális és Baráti Társaság - Macar Kültür ve Dostluk Derenği

A magyar-török barátság jelképeként, a törökországi Magyar Kulturális és Baráti Társaság - Macar Kültür ve Dostluk Derenği kezdeményezésére a világ egyik legnagyobb és legszebb városában, Isztambulban, a Boszporusz partján székelykaput állítottak, II. Rákóczi Ferenc hajdani szálláshelyén. A mai nagyvárossal ma egybenőtt Boszporusz-parti Büyükdere (Nagypatak), Beykoz (Fehérdió) és Yeniköy (Újfalu) településeken 1718. augusztus 25. és 1720. április 15. között 597 napot töltöttek a bujdosók.

A kezdeményezés egyben tisztelgés is a nagy elődök, II. Rákóczi Ferenc, Thököly Imre, Zrínyi Ilona, Bercsényi Miklós, Mikes Kelemen és bujdosó társai előtt, akik életüket, vagyonukat és szabadságukat áldozták a magyar szabadságért.

A törökországi Magyar Kulturális és Baráti Társaság a csíkszeredai (Erdély) Székely Csabával faragtatta a székelykaput a csernátoni (Erdély) fafaragó mesterek segítségével. Székely Csaba fafaragó mester már több tucat kaput faragott, ez éppen a harmincnyolcadik alkotása volt. A művet száz Kárpát-medencei magyar zarándok jelenlétében avatta fel a város polgármestere 2011 augusztusában.

Azt tartják, hogy amikor a székely ember kivágja a fát, megsajnálja és faragni kezdi. Addig faragja, amíg lelkét belefaragja a fába. Így születik a székelykapu és válik a székely ember lelkévé, amely ma már a magyarság szimbóluma az egész világon.

A kapu tulipános motívumai bizonyítják, hogy közös gyökerei vannak a magyar és a török népnek - mondta az ünnepségen Isztambul polgármestere, aki, bár éppen a ramadán időszaka volt, megjelent az ünnepségen.

A Kuruc Hagyományőrző Egyesület három tagja, Dr. Erdal Şalikoğlu az Iszatmbuli Magyar Kulturális és Baráti Társaság elnöke, valamint Ertunç Baykal a Thököly Imre Baráti Társaság elnöke látható a képen 2011-ben

RODOSTÓ SZÉKELYKAPU

Törökországban nem az isztambuli az első székelykapu, hiszen több városban, például Rodostóban is emeltek már székelykaput. A faragott kapuk - ősi szokás szerint - jelképeket, gondolatokat és üzenetet is közvetítenek.

A székelykapuk közösségeket kötnek össze és emlékjelek is egyben. Rodostóban például Rákóczi fejedelem és székely krónikása, Mikes Kelemen emlékét is őrzi a székelykapu. Hasonló az isztambuli is, a bujdosók egykori szálláshelyén. A Boszporusz-parti székelykapuhoz a fát zágoniak, lövéteiek és ozsdolaiak (Erdély) ajándékozták, a kaput Csernátonban faragták. A mester munkadíját pedig adományokból fizették - adta hírül 2011-ben a Duna Televízió.

A Magyar Kulturális és Baráti Társaság székhelyén, ahol a székelykapu található a szervezet egy 1400 éves pincével is rendelkezik, melyet Isztambul Önkormányzatától kapott. Az egyesület és tagjai nagyon szépen rendbe hozták, alkalmassá tették különböző programok és találkozók lebonyolítási helyszínének, s egy kis kiállítást is létrehoztak magyar emléktárgyak bemutatásával.

Terenyei Attila

Chervena Voda
Bulgária

Chervena Voda bolgár település Önkormányzata 2007-ben az elsők között csatlakozott a Kuruc Hagyományőrző Egyesület, Hagyományok útja elnevezésű kezdeményezéséhez. A kapcsolat Liana Usunova asszony, a Bolgár Köztársaság Magyarországi Nagykövetség akkori I.o. titkárának és Rónai Tánya asszony, a Zornyica bolgár néptáncegyüttes elnökének közreműködésével és segítségével jött létre.

Az említett segítőtársak közbenjárásával kapcsolódott a programhoz a bolgár Eldorod - Biofarm és annak hagyományőrző csoportja, valamint a kapcsolatrendszeréhez tartozó további szervezetek is.

Chervena Voda, Bulgária északi részén található Ruse nagyváros közvetlen szomszédságában, közel a román határhoz, Szófiától 254 km-re, Várnától 180 km-re.

Ünnepség Chervena Voda-ban (2008) balra Szvilena Osztreva polgármester, középen Rónai Tánya

A település Rákóczi-hagyományokkal is büszkélkedhet. II. Rákóczi Ferenc fia, Rákóczi József itt hunyt el 1738-ban a bulgáriai hadjárat közben. Mikes Kelemen a helyi templomba temettette el ideiglenesen, s egy Rákóczi-címerrel díszített síremléket készíttetett neki. A hamvakat később kalandos körülmények között, titokban szállíttatta édesanyja és édesapja hamvai mellé, Konstantinápolyba. A síremléket pedig a helybéliek beépítették a templom falába, hogy megőrizzék az utókor számára, amire még mai is büszkén vigyáznak. Hiteles másolatát Rákóczifalva Nagyközség Önkormányzata elkészíttette és az Önkormányzati Hivatal homlokzatán - ünnepélyes keretek között - elhelyeztette.

Rákóczi József síremlékének mása Rákóczifalván

A templom Chervena Voda-ban, ahol az eredeti síremlék található

Terenyei Attila

Klub Eldorod
Bulgária - Sevlievo

A rákóczifalvai Kuruc Hagyományőrző Egyesület cserekapcsolat kialakításával már több alaklommal ellátogatott Eldorodba, ahol több települést is érintve a térségből, sok fellépéssel népszerűsítette II. Rákóczi Ferenc korát és a magyar kultúrát. Az együttműködés keretében a szervezet viszonozta a bolgár fél meghívásait, s Magyarországon is közös fellépésekkel álltak a közönség elé.

Fellépés Apriltsi bolgár város meghívásra

Gradnitsa, török nemzetiségű bolgár településen

Adem Alijev Gradnitsa polgármestere, Terenyei Attila kuruc és Evgenij Dobrev a Klub Eldorod igazgatója

Ljaszkovec város polgármesterénél

Közös fellépések Magyarországon

A rákóczifalvai Kuruc Hagyományőrző Egyesület cserekapcsolat kialakításával már több alaklommal ellátogatott Eldorodba, ahol több települést is érintve a térségből, sok fellépéssel népszerűsítette II. Rákóczi Ferenc korát és a magyar kultúrát. Az együttműködés keretében a szervezet viszonozta a bolgár fél meghívásait, s Magyarországon is közös fellépésekkel álltak a közönség elé.

A létesítményben megelevenednek a bolgár népi hagyományok a kultúra, a gasztronómia területén. A szabadtéri medencében úszni, strandolni lehet, s a térségben – közel a farmhoz – sok látnivalót, történelmi nevezetességet lehet felkeresni. A több napra érkezőket kettő- és háromágyas szobákban tudják elhelyezni.

A Balkán-hegység lábánál elhelyezkedő Sevlievo város határában található az „ELDOROD - BIOHOTEL Fenntartható Falu” elnevezésű kulturális és hagyományőrző központ, közel Bulgária földrajzi központjához, 178 km-re a főváros Szófiától és 283 km-re Várnától.

Terenyei Attila

reggeli újság

BIHAR MEGYEI NAPILAP ● NAGYVÁRAD, 2013. ÁPRILIS 3., SZERDA ● X. ÉVFOLYAM, 2696. SZÁM ● ÁRA: 1 LEJ ● WWW.REGGELIUJSAG.RO

Rákóczifalviak Szalontán

Március 27-én nem mindennapi eseménynek adott otthont Nagyszalonta. Szerdán délelőtt a hajdúvárosi Arany Palota nagygalériájába a Magyar Nyugdíjasok Egyesülete, valamint a Hajdú Íjászegyesület tagjai közösen fogadták azt a rákóczifalvi kis csoportot, amely egy körút végső állomásaként érkezett a városba. A rákóczifalvi Kuruc Hagyományőrző Egyesület nyolc tagja március 15-én Rákóczifalváról indult el körútjára azzal a céllal, hogy végigjárja azokat a határon túli településeket, ahol még őrzik Rákóczi hagyományait.

Az egyesület elnökétől, Terenyei Attilától, aki egyben a körút főszervezője volt, megtudtuk, a Rákóczi-szabadságharc kezdetének 310. évfordulója alkalmából, illetve az 1848–49-es forradalom emlékére szervezett 13 napos körút során Vajdaság Horvátország, Görögország, Törökország és Bulgária különböző településein jártak, ahol az ott élő kis magyar közösségek által tartott ünnepségeken, megemlékezéseken, koszorúzásokon vettek részt.

A Rákóczi Ferenc születésének 337. évfordulóján a városba érkező kuruc csapatot Török László polgármester köszöntötte. A vendégek nevében Bodács István, a Kuruc Hagyományőrző Egyesület alapító tagja köszönte meg a lehetőséget, hogy a körút záró helyszíne a hajdúváros lehetett. Hálájuk jeléül egy kis bemutatót is tartottak az egybegyűlteknek. A nap további részében a vendégeknek lehetőségük nyílt városnézésre, múzeumlátogatásra is, valamint íjászbemutató is színesítette a programot.

K. Cs.

A Reggeli Újságban 2013.04.03-án megjelent cikk

Koszorúzás a Kossuth szobornál

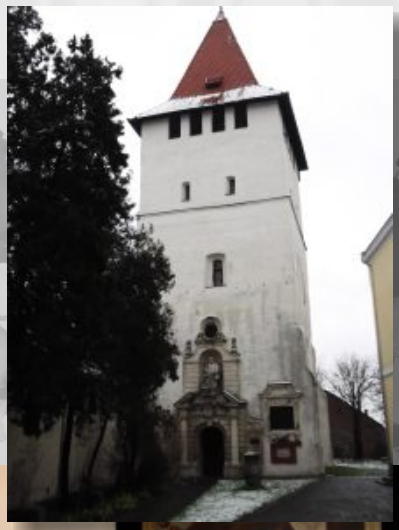

A Csonkatoronynál

BIHARI NAPLÓ

Péntek
Nagyvárad,
2013. március 29.
20 oldal
+ műsormelléklet
XXI I I. évf.,
61. szám
1,49 lej

Kurucok jártak a hajdúvárosban

Kedves vendégek érkeztek szerda délelőtt Arany János városába, a Rákóczifalva Kuruc Hagyományőrző Egyesületének a tagjait fogadta Nagyszalonta. Török László köszöntötte a vendégeket.

Az Egyesület 2000 februárjában alakult, alapvető céljuk a hagyományőrzés és a közművelődés népszerűsítése.

A Társaság nyolc tagja március 15-én hosszú útra indult, a Rákóczi szabadságharc kezdetének 310. évfordulója alkalmából, illetve az 1848–49es forradalom emlékére olyan településeket és helyszíneket kerestek fel a Vajdaság, Horvátország, Görögország, Törökország és Bulgária területén, ahol a magyar emberek méltóképpen őrzik a Rákóczi szabadságharc és az 1848–49es események emlékét. A 13 napos körút főszervezője Terenyei Attila, a Kuruc Hagyományőrző Egyesület elnöke, lapunknak elmondta, hogy az út során mintegy tíz települést érintettek, s ezeken a helyszíneken közös megemlékezéseket, ünnepségeket tartottak az ottani magyarokkal a Rákóczi szabadságharc és az 1848–49-es forradalom emlékére.

Török László köszöntése

A csodálatos utat megtett csapat március 27-én, Rákóczi Ferenc születésének 337. évfordulóján érkezett meg Nagyszalontára, a körút záró helyszínére, ahol Török László polgármester, a Romániai Magyar Nyugdíjas Egyesület és a Hajdú Íjászegyesület tagjai fogadták a csapatot. A hajdúvárosiak az Arany Palota nagygalériájában szeretet-vendégséggel várták az utazásban megfáradt kurucokat, majd változatos programok tarkították a vendégek délelőttjét. A házigazdák nevében Török László polgármester köszöntötte a kurucokat, majd Nagy Irma, a Romániai Magyar Nyugdíjas Egyesület elnöke ismertette a nap programját, melyben többek között városnézés, múzeumlátogatás és íjászbemutató is szerepelt.

A Kuruc Hagyományőrző Egyesület alapító tagja, Bodács István hálásan köszönte meg a hajdúvárosiak vendégszeretetét, és viszonzásként a kurucok egy rövid bemutatóval kedveskedtek a nagyszalontaiaknak. A kurucok hajdúvárosi látogatása a kora délutáni órákban zárult, a Kuruc Hagyományőrző Egyesület tagjai és nagyszalontai vendéglátóik a mielőbbi viszontlátás reményében köszöntek el egymástól.

Szatmári Erzsébet
A Bihari Naplóban 2013.03.29-én megjelent cikk

A házigazdák nevében Török László polgármester köszöntötte a kurucokat

Nagyszalonta

TISZTELT OLVASÓ,

E promóciós anyag célja bemutatni Önöknek a mi szép városunkat és mindazokat a lehetőségeket, amelyekkel Önöket várjuk, hogy közösségünk barátai és partnerei lehessenek.
Nyitottak és fogékonyak vagyunk mindenre, ami új, ami a haladást segíti, hogy minél hamarabb teljesíthessük városunk polgárainak elvárásait és tagjai. Ez az óhaj feljogosít arra, hogy bízzunk benne: Nagyszalonta olyan város lesz ahol öröm élni és gyermekeink jövőjét tervezni.
Kérem, olvassák örömmel ezt a bemutatót. Bízom benne, hogy sikerül meggyőzni Önöket arról, hogy Nagyszalonta valóban a korlátlan lehetőségek városa.

Tisztelettel,
Török László polgármester

A település első hivatalos említését 1332-ben találjuk a nagyváradi püspökség pápai jegyzékében, ahol a helység Zalantha néven szerepel. Utólag a település több néven is szerepel, mígnem 1587-ben már a végleges Szalonta név jelenik meg minden feljegyzésben.

A XVI. század végéig a Toldi család birtoka, a településnek nincs különösebb fontossága, talán azért is, mert nem messze tőle volt a XII. században épült Kölesér vára, amely fontos politikai és gazdasági központja volt a vidéknek. Ebben az időben Szalonta kb. 50 házból álló település volt, lakóinak száma nem haladta meg a 250-300 lelket.

A törökök 1598-ban feldúlják és elpusztítják Kölesér várát és vele együtt Szalontát is. Kölesér várát már nem építik újjá, helyette a visszatérő és az 1606-ban Bocskai István erdélyi fejedelem által letelepített 300 hajdú megalapítja Szalonta városát.

Ez időben épült fel a ma is látható őrtorony, a "Csonkatorony", amely akkor a szalontai vár része volt. A letelepített hajdúk nemesi kiváltságokat kaptak, a települést pedig városi rangra emelték.
A megadott kiváltságok és lehetőségek nyomán a település rohamosan fejlődni kezd és az utak kereszteződésében épült város a térség fontos gazdasági központjává válik. Megkapja a vásárok megtartásának jogát, mely fölpezsdíti a város és a környék kereskedelmi és gazdasági életét.

Mivel Szalonta az erdélyi fejedelemség szélén volt, a szomszédságban a törökök által meghódított területekkel, a szalontai vásárok sokszínűsége azt eredményezte, hogy kialakult egy nagyon erős kisiparos réteg, mint a szűcsök, csizmadiák, bognárok, kovácsok, stb., akik portékájukkal bejárták a környező településeket: Tenkét, Belényest, Gyulát, Orosházát.

1659-ben II. Rákóczi György, Erdély fejedelme, a törökök támadása elől felégeti a várost. A törökök kivonulása után a vár elvesztette végvári jelentőségét, omladozó falait széthurcolták, csak a torony dacolt a pusztító viharokkal. A XVII. század végére újra benépesül és virágzó település lesz.

A sikeres törökellenes hadjáratok után Ausztria 1686-ban bekebelezi Magyarországot, majd 1688-ban Erdély is fennhatósága alá kerül.

Lipót császár megerősíti a szalontaiak kiváltságait, de 1700-ban a császári udvar lemond a hajdúk katonai szolgálatairól és ezzel megszünteti a régi kiváltságokat. Ez a helyzet komoly ellentéteket szül a városlakók és az Eszterházy család között. A perlekedés 1848-ig tart, mikor a város lakói visszanyerik törvényes úton a jogaikat.

1848-ban a forradalom és szabadságharc a szalontaiakat is harcra buzdítja. Arany János költő, a város szülötte, maga is részese az eseményeknek. E kis szabadság után a város újból a Habsburg birodalom diktatúrájában éli életét.

A XIX. század elejétől a helyi kisiparosok céhekbe tömörülnek. 1820-ban alakul az első céh, a csizmadiák céhe, majd a tímárok alakítanak 1836-ban céhet. 1872-ben a céhek egyesülnek, a csizmadiák kivételével, és megalapítják a Kisiparosok Szövetségét, amely 500 kisiparost tömörít.

A XIX. század végén fejlődésnek indul a város: lecsapolják a lápokat, vizeket, építik a vasutat, felépülnek az állami intézmények. Megjelennek az első ipari létesítmények és rohamosan nő a város lakossága.

Az első világháború végén megjelennek a nemzetállamok és így Nagyszalonta határ menti város lesz a román-magyar határszélen.

A város iparosodása jelentős folyamatként jelentkezik a város gazdasági életében. A mezőgazdaság-orientált település fontos ipari központtá növi ki magát.

Forrás: a Polgármesteri Hivatal honlapja
www.salonta.net

A Magyar Nemzeti Levéltár
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár

A Megyei Levéltár jelenlegi épületébe (Szolnok, Pozsonyi út 40-42.) 1980-ban költözött, melyet az iratok őrzésének speciális igényei szerint alakítottak ki. Időközben az irodaépület fölé tetőtér épült, ahol fénymásoló helyiség, restauráló műhely, tanácsterem és munkaszobák kerültek kialakításra. A levéltár a megye minden településéről őriz dokumentumokat, iratanyagunk jelenleg 7.800 folyóméter. Az újonnan bekerülő iratok elhelyezését a 2002-ben átadott új raktárépület biztosítja.

A levéltár épülete

A feudális kori iratanyag jelentős részét a Jászkun Kerület önálló irategyüttese képezi, amely a XVIII. század elejétől folyamatosan, jól kutatható állapotban található meg. Komoly forrásértéke van a különböző időszakokból fennmaradt országos és helyi személyi, vagyoni és egyéb jellegű összeírásoknak. 1876-tól a legfontosabb megyei forrásanyag a Törvényhatósági Bizottság jegyzőkönyvei és az alispáni iratok.

A háborús és egyéb pusztítások az iratokban is komoly veszteségeket okoztak, ezért az egyes települések anyaga eltérő teljességgel található meg. Gazdag iratanyag maradt fenn pl. Jászberény, Kisújszállás, Túrkeve, Jászapáti, Jászkisér, Kunszentmárton városából. Bőséges forrásanyagot találunk a nagy múltú iskoláknál pl. a Mezőtúri Dózsa György Gimnázium, a Kisújszállási Móricz Zsigmond Gimnázium, vagy a Szolnoki Verseghy Ferenc Gimnázium. A gyűjtemények közül kiemelkedik a pecsétnyomó és a XVIII. században keletkezett, 300 darabból álló kéziratos térkép gyűjtemény, a középületekről készült tervrajzok gyűjteménye, valamint a képeslapok együttese. A XIX. század elejétől megtalálhatók a felekezeti anyakönyvek másodpéldányai településenként, melyek a családkutatáshoz jelentenek fontos forrást.

A Levéltár komoly tudományos tevékenységet folytat, ennek része a ZOUNUK Levéltári Évkönyv, valamint a Levéltári Közlemények sorozat megjelentetése. Az utóbbi években több DVD-t adtunk ki: Szolnok városról, a 2010-ig megjelentetett összes levéltári kiadványról, az I. világháború megyei dokumentumairól, az emlékművekről, illetve a kéziratos térképekről. Elkészült a megye archontológiájának adatbázisa, amely megtalálható a levéltár honlapján. A társadalom elvárásainak eleget téve a „Nyitott levéltár" program keretén belül időszaki kiállításokat rendezünk, valamint általános és középiskolás diákoknak igény szerint foglalkozásokat tartunk. Két állandó kiállításunk: Az írás- és papír története, A levéltár kincsei – szintén megtekinthető a munkanapokon. A Levéltári esték sorozatunk előadásait tavasszal és ősszel 2-2 alkalommal tartjuk meg a levéltár kutatótermében. A Levéltári Nap c. konferenciának a megyeháza díszterme ad otthont minden év szeptemberében. A kiállítások megtekintése és a rendezvényeken való részvétel ingyenes!

Az intézmény honlapján http://www.szolarchiv.hu/ az érdeklődők minden fontos információról tájékozódhatnak a levéltárral kapcsolatban (őrzött irategyüttesek listája, segédletek a kutatók számára, fotógaléria, kiadványaink, virtuális kiállítások, szolgáltatásaink stb.)

2013-ban szeptember 18-án rendezzük meg a

Levéltári Nap tudományos tanácskozást, ahol a Kuruc Hagyományőrző Egyesület tagjai a „Barna Miska hegedűje" c. jelenetet adják elő.

Ezt követően hét helytörténeti előadásra kerül sor. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Czégény Istvánné
igazgató-helyettes, főlevéltáros

Rákóczi-kori iratok a Magyar Nemzeti Levéltár Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltárban

A Magyar Nemzeti Levéltár Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltárban jó néhány irat található a Rákóczi korból, köztük II. Rákóczi Ferenc három oklevele és nyolc irata, Thököly Imre három oltalomlevele és Zrínyi Ilona egy levele.
A II. Rákóczi Ferenctől származó dokumentumok az 1703-1709-es évekből származnak, mindegyiken megtalálható a fejedelem saját kezű aláírása, illetve pecsétje a család címerének motívumaival. A Fejedelem levéltárunkban őrzött oklevelei és iratai sokféle témát érintenek: pl. az ónodi országgyűlésre hívja a jászok követeit; - rendelkezik a katonáskodók adómentességével kapcsolatban; - utasítást ad, hogy az árvizek miatt megrongálódott utakat és hidakat állítsák helyre; - nyílt rendeletet ad ki az elértéktelenedett rézpénz beváltásának módjáról stb.

Czégény Istvánné igazgató-helyettes, főlevéltáros

II. Rákóczi Ferenc oltalomlevele Jászberény lakói részére a katonák fosztogatásai ellen – 1704.

„...Keményen parancsollyuk... Helység lakosit háborgatni... meg ne merészellyék. Külömben ha kik Parancsolatunk ellen... cselekedni merészelnek... érdemek szerint valo büntetéseknek el vételére, Táborunkban hozzánk... hozhassák...”

Thököly Imre oltalomlevele a Jászság lakói részére a fosztogató katonák ellen - 1682. december 14.

Thököly Imre oltalomlevele Mezőtúr város lakosai számára – 1682.

„... Parancsollyuk...az megh nevezett lakossokra szállani... zaklattni... szidalmazni, bötsteleniteni...élete, feje vesztése alatt ne merészellye...”

Zrínyi Ilona levele Mezőtúr városának a „rossz életű” és „gonosz cselekedetű” személyek megbüntetéséről – 1681.

„... országh Törvénnye ellen való dologh, hogy...gonosz cselekedetű személlyeket magok között ell ne szenvedjék... sőtt...érdemek szerint büntettessenek megh és mindjárt űzettessenek ki...”

Tisztelt Olvasó!

A „Hagyományok útja“ jelen kiadványát olvasva egy délvidéki és törökországi kuruc kori magyar hagyományok ápolására irányuló nemzetközi projektbe nyerhetnek bepillantást. A programot a Kuruc Hagyományőrző Egyesület és együttműködő partnerei valósították meg közösen a Nemzeti Együttműködési Alap támogatásáva.

1. A program fontosabb eseményei

1.1 Kuruc kori programok a Délvidéken
2013. március 15-16. /Szaján, Csóka, Zenta - Vajdaság

Főbb programok:
- a kuruc korral kapcsolatos kulturális bemutatók, előadások határon túli amatőr művészeti csoportok részvételével
- felvonulás, koszorúzási ünnepség, megemlékezések
- kuruc kori történelmi kiállítás

1.2 Magyar hagyományok Horvátországban - 2013. március 17-19. /Split

Főbb programok:
- tárgyalás és megbeszélés horvátországi magyar szervezetek képviselőivel és a „Hagyományok útja” projekt ismertetése
- kuruc kori jelenetek előadása, a kuruc kor bemutatása
- kuruc kori jelmezes felvonulás, magyar emlékhelyek látogatása, koszorúzása korhű viseletben

1.3 Kuruc kori hagyományaink feleleve-nítése Törökországban
2013. március 21-26. /Rodostó, Kocaeli, Karatepe, Isztambul

Főbb programok:
- felvonulás és koszorúzás korhű viseletben a Rákóczi Múzeumnál (Rodostó) és a Thököly Emlékháznál (Izmit, Kocaeli, Karatepe)
- találkozó, ismerkedés és tárgyalás Dr. Hóvári János nagykövettel és a Magyar Országgyűlés küldöttségével (Rodostó, Izmit, Karatepe)
- kulturális tárgyalás, kapcsolatbővítés Kiss Gábor főkonzullal az Isztambuli Magyar Főkonzulátuson
- megbeszélés és kapcsolatépítés több, a magyarsághoz kötődő török szervezet és intézmény képviselőivel

1.4 Kurucok jártak a hajdúvárosban
2013. március 27. /Nagyszalonta – Erdély

Főbb programok:
- felvonulás és koszorúzás korhű viseletben
- kulturális tárgyalás Török Lászlóval a város polgármesterével és civil szervezetekkel
- megemlékezés a kuruc korról és II. Rákóczi Ferenc 337. születésnapjáról

1.5 Az utazás során útba eső több településen kuruc toborzót, koszorúzást tartunk a Rákóczi-szabadságharc emlékezetére.
- a programban érintett települések: Szaján, Csóka, Zenta, Split, Rodostó, Isztambul, Izmit-Kocaeli, Karatepe, Chervena Voda, Nagyszalonta

1.6 „Hagyományok útja” a határon túli magyarokért és a Rákóczi-szabadságharc kezdetének 310. évfordulója alkalmából című kiadvány megjelentetése
- beszámoló a teljes programról cikkekkel, fotókkal illusztrálva
- a programban résztvevő határon túli magyar szervezetek bemutatása
- terjesztése a résztvevők között, valamint könyvtáraknak és közintézményeknek

2. A program céljai
- a határon túli magyar szervezetek kapcsolatainak fejlesztése
- magyar identitástudat erősítése a közművelődés erőforrásainak aktivizálásával és a népi hagyományok feleleventésével
- magyar közösségi színtér létrehozása a magyar közösségi művelődésért, a magyar kultúra közvetítéséért és a magyar hagyományok ápolásáért határon túli területeken
- a magyar közművelődés társadalmi fontosságának hangsúlyozása, folyamatos fejlesztésének szükségességére való felhívása a határon túli magyarság számára
- „Hagyományok útja” hálózati rendszerünk fejlesztése, bővítése
- hagyományaink feltárása, népszerűsítése és az utókor számára való megőrzése

Terenyei Attila
elnök, projektvezető

Támogató:

NEA Nemzeti Együttműködési Alap

Emberi Erőforrások Minisztériuma

KURUC HAGYOMÁNYŐRZŐ EGYESÜLET RÁKÓCZIFALVA

HAGYOMÁNYOK ÚTJA

Megemlékezés és koszorúzás
Kocaeli, Karatepe településen
- Törökország

Hagyományok Útja a határon túli magyarokért és a Rákóczi-szabadságharc kezdetének 310. évfordulója alkalmából

HAGYOMÁNYOK ÚTJA
2013. májusi szám

Csóka

Zenta

Szaján

Split - Diokletianus palota „Europski dom"

Split

Rodostó

Rákóczi Múzeum

Izmit - Thököly Imre Emlékház

Izmit, Karatepe „Virágok Mezeje"

Izmit, Karatepe

Isztambuli Magyar Főkonzulátus

Nagyszalonta

Támogató:
Emberi Erőforrások Minisztériuma
NEA Nemzeti Együttműködési Alap

Kiadja: Kuruc Hagyományőrző Egyesület - 5085 Rákóczifalva, Kossuth út 23.
Felelős kiadó, szerkesztő és grafikus: Terenyei Attila
A cikkeket írták: Dr. Hóvári János - nagykövet /Ankara, Dr. Kelemen András - Parlamenti szakértő /Budapest, Kollár Viktória /Split, Czégény Istvánné - igazgató-helyettes, főlevéltáros /Szolnok, Szatmári Erzsébet /Nagyszalonta, Lábadi Zoltán /Szaján, Süli Zoltán /Csóka, Terenyei Attila /Rákóczifalva
A szerkesztőség elérhetősége: tel./fax: +36 56 441 464, e-mail: kurucok@t-online.hu
A kiadvány honlapja: www.hagyomanyokutja.atw.hu (itt megtekinthetők a korábbi lapszámok)